

RENAȘTEREA

FONDATOR: EPISCOP NICOLAE IVAN 1919

Anul XXXII
Serie nouă
Februarie
2021

2
(370)

Prețul: 3 lei

EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ A VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Anul jubileelor

Anul acesta este anul jubileelor. Se împlinesc o sută de ani de când a fost ales și hirotonit episcopul întemeietor Nicolae Ivan. În același timp, sunt o sută de ani de când s-a născut Mitropolitul Bartolomeu Anania. Și nu putem uita nici faptul că și de la nașterea Arhiepiscopului Justinian Chira s-au scurs tot o sută de ani.

Episcopul Nicolae Ivan a venit la Cluj cu un geamantan și a citorit cu ajutorul lui Dumnezeu multe obiective. Înainte de a veni la Cluj, a câștigat o experiență imensă, pentru că în calitate de consilier economic a pus umărul la ridicarea Catedralei din Sibiu, iar la Cluj toată această experiență a pus-o în practică.

A ridicat Catedrala din Cluj, monument ortodox reprezentativ pentru Transilvania, și Biserica Sfântul Nicolae, a făcut rost de reședința chiriarhală, a înființat Facultatea de Teologie, a înființat tipografia, a scos revista eparhială „Renașterea” și s-a implicat în multe alte activități folositoare bunului mers al eparhiei.

Vlădica Nicolae era conștient de faptul că cele două eparhii istorice întemeiate de Ștefan cel Mare și Sfânt, Mitropolia de la Feleac și Episcopia de la Vad, sunt înainte-mergătoare ale Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului. De fapt, de la cele două își trage și denumirea.

Impulsionat de acest adevăr istoric, a organizat după hirotonia sa din anul 1921 un pelevinaj celebru în anul 1922, la Mănăstirea Putna. Participanții la acest moment cu profundă rezonanță spirituală au fost oameni de greutate ai țării în acei ani de efervescență națională.

Clujul, cu istorica sa eparhie, îi datorează mult și se poate vedea implicată personalitatea lui în tot ce s-a organizat aici în perioada interbelică. Locul său de odihnă, așa cum se cuvenea, este în necropola de sub altarul Catedralei.

Mitropolitul Bartolomeu Anania s-a născut acum o sută de ani, în 18 martie 1921. S-ar putea spune foarte multe lucruri legate de personalitatea lui. Se știe că a fost mare scriitor, că a fost un călugăr de vocație, că a început Medicina și n-a terminat-o din pricina sistemului, datorită faptului că a condus greva studenților din Cluj din 1946. Și să nu uităm cei important: a făcut Teologia, fiind misionar în America un număr de ani.

A fost om apropiat Patriarhului Justinian și a pățimit în închisorile comuniste. Om duhovnicesc pe de o parte, pe de altă parte foarte categoric. Nu în zadar maica stareță Ierusalima l-a supranumit „Leul Ardealului”, pe vremea când făcea misiune în Transilvania.

Cu toate acestea era un om cu o sensibilitate sufletească deosebită. Când a luat parte la înmormântarea părintelui Ioan Iovan de la Recea, colegi de penitenciar fiind, a lăcrimat și ne-a spus cuvinte care ne-au pătruns la inimă. Și nu pot să uit câteva întâlniri de suflet pe care le-am avut cu Mitropolitul Bartolomeu la Arhiepiscopie la Cluj sau la „Casa de creație” de la Mănăstirea Nicula. Iar când am participat, în Glăvile, la înmormântarea fratelui său, Dumitru Anania, ne-a relatat multe lucruri de o sensibilitate aparte, legate de locul obârșiei lui.

Cuvintele noastre puține sunt completate din belșug de scrierile sale, în mod deosebit de „Memorii”. La sfârșitul acestei cărți de memorialistică mărturisește: „Memoriile mele sunt departe de a fi complete, mai cu seamă în ultimele capitole, pe care le-am scris biciuit de timp. Dar, așa cum sunt, ele se vor și se propun o mărturie nu numai a unei lumi, ci și a unui suflet. E vorba de sufletul meu”. Mormântul lui e alături de cel a lui Nicolae Ivan în necropola Catedralei.

Tot o sută de ani se împlinesc de la nașterea Arhiepiscopului Justinian Chira. Omul acesta a fost prețuit și iubit de un ținut întreg. Mănăstirea Rohia, unde-și are și mormântul, e legată de personalitatea lui. Oamenii din regiune aveau față de el o evlavie aparte. Ea n-a dispărut nici când a ajuns episcop vicar la Cluj și nici când a ajuns Arhiepiscopul Maramureșului și Sătmarului.

Nu pot uita o afirmație plină de sensibilitate pe care a făcut-o la un hram de la Mănăstirea Rohia: „atunci când vom învia din morți, fiecare vom auzi sunetul clopotelor din satul nostru”. Era legat cu toate fibrele sufletului de oameni și de ținuturile din nord-vestul Ardealului.

În mod deosebit îi elogia pe preoți: „Secole îndelungate, când noi, românii transilvăneni, nu aveam nici voievozi, nici dascăli, nici nobili, el, preotul Bisericii lui Hristos, ne-a fost de toate: și îndrumător, și părinte, și învățător, și mângâietor. El niciodată nu ne-a părăsit. S-a născut dintre noi, a crescut și a trăit cu noi. A gustat împreună cu noi bucuriile și necazurile”².

Spuneam la început că anul acesta este anul jubileelor. Acești trei vlădici deosebiți au reprezentat mult pentru noi și-i prețuim. Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare-aminte cum și-au încheiat viața și urmașile credința” (Evrei 13, 7).

Să le urmăm credința și exemplul!

¹ Valeriu Anania, *Memorii, Polirom, Iași, 2008, p. 8.*

² Justinian Chira Maramureșeanul, *Viața Maicii Domnului, Cluj-Napoca, 1986, p. 94.*

DIN SUMAR:

- Aniversarea Mitropolitului Andrei – **DARIUS ECHIM**....(p. 2)
- Întoarcerea acasă,
sărbătoarea familiei – **† PS BENEDICT BISTRITĂNUL**.....(p. 3)
- Gheorghe Benea - Omul lui Dumnezeu și
om între oameni – **ARHIM. DUMITRU COBZARU**.....(pp. 4-5)
- „Acum slobozește pe robul Tău [...]”
că văzură ochii mei...” – **DR. EUGEN-ADRIAN TRUȚA**.....(p. 5)
- O istorie a Văratecului,
prin pelerini – **PROF. UNIV. DR. MIRCEA GELU BUTA**.....(p. 6)
- Puterea Cuvântului
în vreme de pandemie – **MENUȚ MAXIMINIAN**.....(p. 7)
- Colonia cerului – **PR. DAN MARIUS MATEI**.....(p. 7)
- „Biserica rămâne statornică și neclintită” -
Interviu cu Patriarhul Ecumenic Bartolomeu.....(p. 8)
- Activitățile Facultății de Teologie din Cluj-Napoca
(ianuarie 2021) – **DR. DACIAN BUT-CĂPUȘAN**.....(p. 9)
- „Istoria noastră de lupte și jertfe
trăiește-n Unirea de azi” – **ELENA PĂRVU**.....(p. 12)

Aniversarea Mitropolitului Andrei

Darius Echim

Naltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a aniversat în Duminica a 31-a după Rusalii, 24 ianuarie 2021, împlinirea vârstei de 72 de ani. Ierarhul și-a sărbătorit ziua de naștere prin rugăciune și mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru toate darurile revărsate.

Cu acest prilej, de la ora 10:00, la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a oficiat Sfânta Liturghie, împreună cu Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, alături de un sobor de preoți și diaconi.

Din sobor au făcut parte clerici de la Centrul Eparhial, protopopi din cuprinsul Arhiepiscopiei, părinți profesori de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din municipiu și slujitori ai Catedralei Mitropolitane.

După citirea pericopei evanghelice, pornind de la pilda vindecării orbului din Ierihon, Preasfințitul Părinte Ignatie a rostit un cuvânt de învățătură. Ierarhul a precizat că orbul din Evanghelie avea o simplitate a vederii duhovnicești și i-a îndemnat pe cei prezenți să-L vadă pe Dumnezeu cu simplitatea inimii lor.

seamă ale Părintelui Mitropolit Andrei este duhul unității. Prin prisma acestui duh al unității, Înaltpreasfinția Sa știe, potrivit darului pe care îl primește fiecare de la Dumnezeu,

să-l așeze la locul potrivit în așa fel încât totul să funcționeze ca un organism, ca un trup al Bisericii, pentru că această realitate este Biserica în care noi ne desfășurăm lucrarea. Așadar, la acest moment aniversar, îl cinștim pe Părintele

„Să avem simplitatea (curăția) vederii, ca să putem surprinde esența lucrurilor, ceea ce este în miezul vieții unui om, iar nu cele care țin de accident, care nu-l definesc.”

În finalul cuvântului său, Părintele Episcop Ignatie i-a urât la mulți ani Părintelui Mitropolit Andrei:

„Părintele Rafail Noica a spus odată, într-o conferință, la Cluj, un gând frumos: «eu m-am născut la douăzeci de ani, atunci când l-am întâlnit pe părintele Sofronie Saharov».

Și eu m-am născut atunci când l-am întâlnit pe Mitropolitul Andrei. Nu am reușit încă să învăț discreția și libertatea pe care o simți în preajma sa”.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul de cameră „Psalmodia Transilvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de părintele prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctore „Isidor Todoran”.

La finalul Sfintei Liturghii, cu prilejul aniversării zilei de naștere a ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul i-a transmis chiriarhului urările din partea clerului și a credincioșilor încredințați spre păstorie. Totodată, în semn de prețuire și respect, Episcopul-vicar i-a oferit un aranjament floral.

„Ziua de 24 ianuarie are o semnificație aparte atât la nivel național, cât și la nivel local. În ambele cazuri, această zi stă sub spectrul unității, și cred că una din lucrările de

Mitropolit Andrei ca om al unității, ca pe omul care ne adună laolaltă și ne dă bucurie”, a afirmat Episcopul Benedict.

Momentul festiv s-a încheiat cu un polihroniu. Apoi, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a mulțumit lui Dumnezeu pentru toate binefacerile, precum și tuturor celor prezenți.

„Întâi de toate, îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru darul vieții. Mi-aduc aminte, cu pioșenie, de părinții plecați în eternitate, Andrei și Elena, precum și de toți cei ce pe calea vieții, într-un fel sau în altul, m-au ajutat să fac misiune: Arhiepiscopul Teofil, care m-a hirotonit diacon și preot; Mitropolitul Antonie, care m-a hirotonit episcop, apoi și alți ierarhi care au venit în tangență cu mine (Înaltpreasfințitul Iustinian, Preasfințitul Ioan, Preasfințitul Emilian), precum și frații voastre, cei mulți, care ne însoțesc în rugăciunile noastre. Să vă dea Dumnezeu sănătate! Tuturor vă suntem recunoscători pentru urare!”

La slujbă au participat numeroși credincioși clujeni, oficialități locale, oameni de cultură și reprezentanți ai instituțiilor clujene. Mulți au asistat la Sfânta Liturghie în fața Catedralei din Piața Avram Iancu. Astfel, au fost respectate îndrumările bisericesti și regulile impuse de autorități în perioada stării de alertă. De asemenea, în cadrul slujbei, ierarhul a citit rugăciunea pentru încetarea pandemiei de coronavirus și s-a rugat pentru cei bolnavi, pentru personalul medical și pentru toți cei aflați în slujba aproapelui.

Scurtă biografie a Mitropolitului Andrei al Clujului, Maramureșului și Sălajului

Naltpreasfințitul Părinte Andrei (Ioan Andreicuț) s-a născut în data de 24 ianuarie 1949, în Oarța de Sus, județul Maramureș, din părinții Andrei și Elena Andreicuț, ca primul dintre cei trei copii ai familiei.

A urmat liceul în Cehul Silvaniei și cursurile Facultății de Construcții Căi Ferate din București (între anii 1967-1972). După absolvirea facultății a fost repartizat, în calitate de inginer, la Întreprinderea de Construcții Căi Ferate din Cluj-Napoca.

Începând cu anul 1976 a urmat Institutul Teologic de Grad Universitar din Sibiu. În august 1978 a fost hirotonit preot de către Înaltpreasfințitul Teofil Herineanu, Arhiepiscopul Clujului, activând apoi ca preot paroh timp de șapte ani în orașul Turda (județul Cluj).

Din toamna anului 1985 a fost transferat, la cerea Preasfințitului Episcop Emilian Birdaș, la Parohia Ortodoxă Română Maieri I din Alba Iulia și ulterior numit vicar administrativ.

A urmat cursurile de doctorat ale Institutului Teologic de Grad Universitar din București (începând cu anul 1985), avându-l drept îndrumător pe arhid. prof. univ. dr. Petru I. David. Teza și-a pregătit-o în cadrul aceleiași secții – Teologie Sistematică – sub îndrumarea părintelui prof. univ. dr. Dumitru Popescu, obținând titlul de „Doctor în Teologie” în anul 1998.

În data de 25 februarie 1990 a fost ales și hirotonit Arhiepiscop-vicar pentru Episcopia de Alba Iulia, pentru ca în data de 4 martie 1990 să fie numit episcop-locotenent al Episcopiei Alba Iuliei, iar din luna iunie a aceluiași an a devenit episcop titular.

În data de 16 iulie 1998, Episcopia Alba Iuliei a fost ridicată la rangul de Arhiepiscopie, iar titularul ei la rangul de arhiepiscop. Este unul dintre fondatorii Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia. Este întemeietorul și a fost profesor și decanul (două mandate: 2000-2004 și 2004-2008) Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, întemeietor și coordonator al Seminarului Teologic Liceal Ortodox „Mitropolit Simion Ștefan” Alba Iulia.

Din februarie 2002 este membru al Academiei de Științe și Arte din Salzburg, Austria. Președintele României i-a conferit Ordinul Național „Pentru Merit” în gradul de „Mare Ofițer”, la 1 Decembrie 2002.

În data de 18 martie 2011, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales în scaunul vacant de Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, și a fost instalat de către Patriarhul Daniel, la data de 25 martie 2011, de praznicul Bunei Vestiri, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. După reorganizarea administrativ-bisericască în Transilvania, este Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului (Ardealul de Nord), respectiv al celei de a doua mitropolii ardelenene, având reședința mitropolitană în Cluj-Napoca.

Începând cu anul 2011, predă disciplina „Spiritualitate Ortodoxă” la Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, iar din toamna anului 2012 este îndrumător de doctorat la Școala doctorală de teologie „Isidor Todoran”, din cadrul aceleiași facultăți.

Ca Arhiepiscop și Mitropolit al Clujului a înființat numeroase mănăstiri și parohii, 3 centre pentru tineret, centre pentru cateheză, o grădiniță, o școală primară și o școală gimnazială confesională, precum și o școală gimnazială pentru recuperarea copiilor aflați în abandon școlar. În toamna anului 2013, la numeroasele ctitorii ale Înaltpreafinției Sale, se adaugă și o nouă clădire pentru Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, în cadrul Campusului Universitar „Nicolae Ivan”, care oferă un spațiu generos și performant desfășurării învățământului teologic academic clujean la standarde moderne; iar în anul 2015 a fost inaugurat Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea” din Sîngeorz-Băi.

În prezent, se află în lucru numeroase proiecte sociale, printre care Centrul Misionar-Social „Sfântul Apostol Andrei”, care se construiește în Cluj-Napoca, pe Calea Turzii, care va cuprinde și o grădiniță. De asemenea, un alt proiect important al Mitropolitului Clujului este deschiderea, în viitorul apropiat, la Bistrița, a unei școli ortodoxe, cu cantină socială.

† **BENEDICT Bistrițeanul**

Episcop Vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

**Întoarcerea acasă,
sărbătoarea familiei**

Labloul final al parabolei „Fiului risipitor” reprezintă ospățul pe care-l organizează tatăl evanghelic de bucurie că fiul său cel mic s-a întors acasă. Această întoarcere surprinzătoare, imprevizibilă, deși mult visată de părintele casei, este asemănată învierii spirituale, care se constituie în chiar miezul evangheliei. „A fost pierdut și s-a aflat” desemnează concluzia pe care Hristos dorește să o tragă în fața fiecărui itinerariu personal. El însuși proclamă acest lucru atunci când afirmă: „Eu am venit ca oile vieții să aibă și din belșug să aibă” (Ioan 10, 9-10). Sau, în cuvintele Sfântului Apostol Pavel, această lucrare este exprimată în următorii termeni: El „voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (1 Timotei 2, 4).

Icoana ospățului exprimă belșugul de bucate, dar, mai ales, de dăruire. Înțelegem din cele câteva detalii pe care ni le oferă evanghelistul că avem de-a face cu „un moșier” mărinimos sau, în terminologia colindelor românești, cu „un boier” generos, care „risipește” dragoste, dovedindu-și noblețea și sensibilitatea sufletească. „Tatăl moșier” este bogat în iubire și lesne dăruitor în milostivire, icoană a Părintelui de sus: „Dumnezeu, bogat fiind în milă, pentru multa Sa iubire cu care ne-a iubit, pe noi cei ce eram morți prin greșelile noastre, ne-a făcut viu împreună cu Hristos” (Efeseni 2, 4-5).

Prin atitudinea sa, tatăl se vădește în adâncimea lucrării paternității și față de fiul pribeag, față de care fizic nu putuse să și-o exercite o vreme. Dar spiritual n-a încetat niciodată să-i fie părinte. Acum, însă, era nevoie de gesturi concrete care să o dovedească: acesta „cade” pe grumazul lui și îl sărută – iubirea presupune mereu pogorârea, de care un tată nu este niciodată străin, urmată de sărutul părintesc, gestul maxim de intimitate, „transfuzie” de viață; înveșmântarea – hainele cuprind în sine însemnele libertății, „haina cea dintâi” integritatea recuperată, inelul redobândirea autorității fiești, la care renunțase odată cu plecarea din casă; încălțăminte în picioare, reconfirmarea apartenenței la familia nobiliară a tatălui; și, în cele din urmă, masa îmbleșugată, gestul cel mai concret de bun venit și de comesenie. Tatăl „dă petrecere” de bucurie că fiul s-a regăsit pe sine și că a înviat. Toate aceste forme prin care tatăl își manifestă bucuria întâlnirii exprimă dorința de intimitate pe care dorește să o aibă din nou cu fiul său. Mai există un detaliu subînțeles din textul povestirii – organizarea mesei se întâmplă cu repeziciune, tatăl nu mai are astâmpăr. A așteptat destul, acum nu mai vrea să piardă deloc timpul. Bucuria prezentă copleșește trecutul, care este absorbit de ceea ce se întâmplă acum, de intensitatea prezentului. Pare să fie momentul pe care îl aștepta de mult, regizat în mintea sa tot de atunci, chiar în detaliu, având necontenit „credință” în fiul său și în revenirea lui. „Vițelul îngrășat” exprimă această stare de pregătire permanentă a tatălui pentru acest moment, pe care-l lectura într-o cheie integratoare, în sensul realizării icoanei complete, desăvârșite, a familiei, în bucuria părtășiei, a comeseniei. Sacrificarea vițelului și nunta nu se putea desfășura atâta timp cât tabloul nu era complet. Bucuria nu îi are în vedere doar pe unii, ci se îndreaptă către toți, chiar și către cei pierduți. Sau mai ales către aceștia. Cei din urmă, cei pierduți, se vede că reușesc să se bucure cel mai mult, o astfel de primire luându-i pe neașteptate. Bucuria este tot timpul surprinzătoare, la fel cum dragostea uimește mereu. Ambele vădesc un caracter spontan al lucrării, ce presupune prospețime, dinamism, creștere și înnoire. Bucuria nu poate fi cerută, nici așteptată, pur și simplu. Ci ea vine de nu știi de unde, atunci când nu bănuiești, și, de regulă, pe ne-

meritate. Nu ai altceva de făcut decât să plonjezi cu încredere în ea și să o trăiești cu voluptate. Ospățul tatălui este o chemare la intimitate, este o invitație la bucurie – „Veniți de luați bucurie!”

Facem o observație necesară. Bucuria nu se divide, nu se împuținează atunci când este împărțită. Dimpotrivă, ea poate să existe, să reziste, doar dacă este împărțită, „risipită”, cu ceilalți. Sau, cel puțin, aceasta este bucuria tatălui. Oferind-o fiilor săi, nu se teme că o va pierde, ci o dăruiește cu generozitate, la fel cum face cu dragostea lui. De fapt, ar fi în orice moment de acord nu doar să-și piardă dragostea și bucuria, oferind-o copiilor, dar și să se piardă pe sine în această „oferă de viață” necontenită față de fiii săi. El exprimă limpede „crezul său de viață” – „Toate ale mele, ale tale sunt” (Luca 15, 31)/ ale voastre. Părtășia, dăruirea, este modul său de viață, ba chiar viața lui însăși. Și, în plus, el face acest lucru dintotdeauna. Este consecvent cu cine/ ceea ce este el. Și nu nedreptățește pe niciunul din fii, tocmai pentru că nici iubirea, nici bucuria corespunzătoare, nu se divide procentual, ci se oferă deopotrivă, deodată și total.

Logica fiilor nu este, însă, identică cu cea a părintelui lor. Ei încă înțeleg procentual pentru că încă nu au devenit părinți. Și această stare le provoacă împotriviri. Fratele cel mare pare să aibă tot dreptul să fie supărat, să se împotrivescă. Nu este drept, zice el, să îi fie oferită fiului cel mic atâta cinste, atâta bucurie și cu atâta grabă, și un ospăț atât de mare, cum nici cei din casă nu au avut parte vreodată. Fiul cel mare avea „tot dreptul” să creadă că vițelul cel gras era păstrat pentru nunta lui, pentru ospățul pe care-l „merita” pentru cumințenia și ascultarea lui. Era o bucurie așteptată și justificată de tot efortul lui. Și acum, pare, ba se vede că acest drept i se ia, ospățul nu mai este a lui, deși l-a visat de atât de mult timp. Cum să reacționeze?! Așa cum face omul, în general – „Nu este drept!” Bucuria celorlalți nu era a lui. Și pentru că nu era a lui o resimțea nu departe, paradoxal, ci aproape. Dar, tocmai pentru că era aproape și nu era a lui, îi devenea sursă de tristețe. Ba chiar de revoltă – față de fratele său, dar, și mai vădit, față de tatăl său. A rezistat mult, eroic chiar, în casa lui, dar acum era prea mult – „fiul lui” mănăcător de avere cu desfrânatelile să aibă parte de o primire aproape regală... Nu se poate accepta. Durerea lui trebuie să fi fost mare. La fel de mare pe cât neînțelegerea lui.

Experiența vieții și siguranța casei nu aduc în mod obligatoriu și o înțelegere mai adâncă. Bietul fiu mare, în cumințenia lui searbădă, nu a reușit în ani să trăiască bucuria părintelui. Faptul de a mânca mereu la masa lui înseamnă acel „totdeauna”, ca șansă de bucurie permanentă. Ospățul fiului cel mic era un eveniment, o chemare, o intrare, însă stând de-a dreapta (T)atălui la masă este un prezent continuu. Bucuria ospățului, deși intensă, este temporară, șansa petrecerii în casă este pentru veșnicie. Stația finală este intrarea în bucuria familiei, și a fiului cel mic, pribeag, obosit, urât de greutăți și păcate, dar și a celui mare, care, paradoxal, deși în casă, s-a simțit mereu afară, neglijat și nedreptățit.

Masa era pregătită pentru amândoi, dar nu se putea organiza fără cel mic, pierdut pe drumuri. Acum era momentul pentru amândoi. Tatăl de revelează în fața lor total. Până acum a făcut-o treptat. Acum era momentul maxim. Le arată cum iubește el, cum se bucură el și cât de mult are de dat. Și face acest lucru tocmai pentru ca fiii săi să îl înțeleagă mai bine, deplin chiar, și să se bucure împreună cu el de ospăț, de casă, de familie, de tot ceea ce dăruiește. Numai că, pentru a trăi bucuria, e nevoie să o simți împreună cu celălalt/ceilalți și pentru celălalt/ceilalți, stând la masă cu ei.

Ospățul va fi complet doar în momentul în care cei doi copii vor sta lângă tatăl lor împreună, bucurându-se de comesenia cu acesta, dar și a unuia cu celălalt. Icoana bucuriei presupune părtășia în dragoste și dăruire a întregii familii. Sau, cel puțin, aceasta este dorința și rugăciunea tatălui – „tatăl lui, ieșind, îl ruga” (Luca 15, 28).

„Fericiți cei ce vor prânzi în Împărăția lui Dumnezeu” (Luca 14, 15). Dacă (t)atăl ne roagă să intrăm la ospăț, înțelegem ce fel de Dumnezeu avem, cu ce fel de dragoste iubește, cu ce fel de milostivire se apropie de noi și ce vrea să ne dăruiască. Nimic mai puțin decât pe Sine și Împărăția lui. Imaginea cea mai la îndemână a Împărăției Sale în Evanghelie este prânzul, cina, ospățul, nunta, la care sunt chemați cei mulți, „fiii legitimi”, cuminți, vrednici și din casă, dar și cei din afară, luați prin surprindere, bolnavi, ticăloșiți de viață, răniți, nevrednici. Dar, și unii și alții, fii, cel puțin din perspectiva tatălui, chiar dacă ei și-au pierdut această conștiință a identității lor. Nimeni nu ia locul nimănui, este destul pentru fiecare. Și nici Tatăl nu exclude pe nimeni. Se autoexclud și se izolează doar cei care nu se pot bucura de bucuria celorlalți, neștiind să iubească sau chiar refuzând să învețe să o facă. Dar încă mai este timp, până în ultimul moment. Tatăl ne așteaptă, crede în noi, se pregătește mereu pentru întâlnire, iar masa este mereu pusă. El iese mereu ca să ne afle și „se încăpățânează” să nu înceapă sărbătoarea familiei până ce nu intrăm și noi. Chemarea de a intra la nuntă ni se face mereu și ușa Împărăției ne este deschisă, nouă, dar și celorlalți. De noi depinde dacă dorim să intrăm în „sărbătoarea familiei”, în bucuria Împărăției de sus: „Veniți de luați bucurie!...”.

Comunicat

**Vaccinarea anti-Covid-19,
între ezitare și speranță**

18.12.2020

Lentru succesul campaniei de vaccinare anti-Covid 19, este necesară informarea corectă a populației cu privire la unele aspecte, precum caracterul voluntar, gratuit și sigur al actului de vaccinare, a faptului că acesta este un drept, și nu o obligație.

În legătură cu „caracterul sigur al actului de vaccinare”, cei care au autoritatea profesională și morală să recomande un vaccin absolut nou și descoperit recent sunt exclusiv specialiștii din domeniul medical respectiv.

În acest sens, Patriarhia Română salută vestea bună a apariției vaccinului care ar putea diminua și stopa actuala pandemie, însă Biserica nu se poate pronunța în probleme de ordin strict medical. Cu atât mai mult, în cazul unui vaccin recent care nu a mai fost folosit și despre care specialiștii în domeniu se pronunță ei înșiși în mod gradual sau diferit.

Poziția Patriarhiei Române, care prețuiește știința medicală și multele beneficii ale acesteia, a fost și rămâne una favorabilă vaccinării, subliniind însă constant necesitatea esențială a respectării riguroase a principiilor de natură etică: consimțământul informat al persoanei, descrierea clară a beneficiilor și a riscurilor, asumarea responsabilității concrete în cazul în care vaccinarea produce efecte adverse asupra sănătății persoanei vaccinate.

În concluzie, **vaccinarea trebuie să fie un act profilactic responsabil și în totală cunoștință de cauză recomandat și acceptat pe baza unei informări clare și complete, oferită de autoritățile competente și receptată corect de cetățeni.**

În acest mod, **teama și ezitarea vor fi învinse de încredere și speranță.**

Vasile Bănescu

Purtătorul de cuvânt al Patriarhiei Române

Gheorghe Benea - Omul lui Dumnezeu și om între oameni*

Arhim. Dumitru Cobzaru

Se spune că poți cunoaște un om dacă mergi cu el la un drum lung. Acest lucru este un adevăr în ceea ce privește pe fratele nostru Gheorghe Benea, care a parcurs cu fiecare dintre noi, începând cu familia, apoi cu toți, laolaltă, un drum destul de lung și, totuși, în același timp, prea scurt. Pentru că am fi dorit să fie îndelung... În fapt, nici nu ne-am gândit o clipă că se poate întâmpla atât de curând să plece în veșnicie.

Aș începe cu versete din Scriptură, dând citire de la Ecclesiastul, din capitolul I. Înțelepciunea aceasta este valabilă, iată, de milenii...

„Cuvintele Ecclesiastului, fiul lui David, regele lui Israel în Ierusalim. Deșertăciunea deșertăciunilor – a zis Ecclesiastul –, deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciune. Ce-i rămâne omului din toată osteneala lui cu care se trudește sub soare? O generație se duce, o generație vine și pământul rămâne în veac. Soarele răsare, soarele apune și spre locul său zorește și de-acolo se ridică mergând spre miazăzi și-apoi spre miazănoapte ocolește; de-a roata se rotește vântul și vânt se'ntoarce din rotirea sa. Fluviile toate curg în mare și marea nu se umple; fluviul se'ntoarce de unde-au izvorât, ca de acolo să purceadă iarăși. Cuvintele cu toatele-s tridite: nu va putea să le grăiască omul; ochiul nu se va'ndestula de ceea ce vede și nici urechea de ceea ce aude. Ceea ce este a mai fost, ceea ce s'a petrecut se va mai petrece și nimic nu-i proaspăt sub soare” (Ecclesiastul 1, 1-9).

Iată cât de actuale sunt aceste cuvinte ale Înțeleptului Solomon, care i se potrivesc fratelui nostru Gheorghe, precum și nouă, fiecărui în parte.

Parcurgând acest drum lung cu fratele nostru Gheorghe, l-am cunoscut în diferite ipostaze. Bineînțeles că l-am cunoscut ca tată, ca soț, ca un familist convins și responsabil. Cunoaștem prea bine această familie și omagiul nostru se vrea a fi pe măsură. De îndată ce am primit vestea tristă că fratele nostru Gheorghe a plecat la Domnul, i-am închinat un omagiu în cuvântul rostit la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Fratele nostru Gheorghe a știut să aleagă foarte bine, în ceea ce o privește pe doamna Livia, și împreună au știut să crească doi copii minunați, pe părintele nostru Grigorie și pe Alexandra. Ei n-au fost doar bucuria părinților, ci și bucuria noastră a tuturor. Le cunoaștem parcursul vieții, le cunoaștem împlinirile și tristețile. Așadar, avem în fața noastră o familie împlinită, o familie adevărată. O familie care a știut să treacă peste multe ispite și încercări, dar și să se bucure, care a știut să trăiască cu demnitate între oameni, în lumea noastră.

Fratele nostru Gheorghe a fost, din punct de vedere profesional, un vizionar și un om al intuiției, dar și foarte pragmatic. Despre felul în care știa să conducă o instituție sau o companie, putem să vorbim doar la superlativ. Nu trebuie să vă dau eu exemple. Dumneavoastră, cei din Dej, cunoașteți acest lucru, de-ar fi să luăm ca pildă, întâi de toate, Combinatul de Celuloză și Hârtie. Dacă cei care au preluat Combinatul l-ar fi păstrat pe fratele nostru Gheorghe, eu am încredințarea că și astăzi acesta ar fi mers în continuare, reușind să-l resusciteze, cum a și făcut-o la un moment dat. Cu siguranță, ar fi izbutit ca acest Combinat să rămână în picioare, iar oamenii să aibă pe mai departe un loc de muncă și să nu fie nevoiți să plece peste hotare. A condus multe instituții, inclusiv Primăria din Dej. A ocupat poziții importante și în Biserică, pentru că și noi i-am recunoscut întotdeauna valoarea, iar implicarea sa a fost pe măsură. Astfel, calitatea de membru în Adunarea Eparhială sau în Adunarea Națională Bisericească nu a fost o simplă etichetă, ci a însemnat o deplină implicare. Iar această implicare s-a văzut în rezultatele pe care le-a avut în ctitorirea de biserici și mănăstiri, care sunt nenumărate. Eu însumi am găsit, în multe biserici din Eparhia noastră în care am slujit, însemnări pe iconostase, pe icoane etc., unde era trecut și fratele nostru Gheorghe.

Fratele nostru Gheorghe a fost însă un vizionar nu doar în profesia sa ori în lucrarea sa pentru Biserică, ci pentru întreg neamul său, în viața socială și cea politică. Propășirea neamului înseamnă implicare din partea fiecăruia. Or, el era unul din cei care se considerau adevărați cetățeni ai acestei țări; el era un cetățean autentic, care își spunea oful, pune umărul, se pune de-a curmezișul, striga, se ruga! Așadar, avea viziune în ceea ce privește societatea românească, dar, în aceeași măsură, avea o bogată experiență, fiindcă atunci când ajungi în fruntea a mii de oameni aceștia îți împărtășesc fiecare din necazul și bucuria lui. Atunci când reușești

să conduci mulțime mare cu responsabilitate și demnitate, cunoști pulsul societății. De aceea, Biserica, prin duhovnici, prin preoți, cunoaște realitatea, pentru că noi vă simțim cum trăiți și ce trăiți. Ceea ce vedem noi pe ecran și auzim în media, nu este realitatea lucrurilor, știți prea bine; suntem mințiți, manipulați. Or, atunci când trăiești printre oameni, cunoști adevărul. Și atunci când cunoști adevărul, poți să te implicii cu adevărat și de aici vine acest dar, nu al înainte-vederii, pe care îl au părinții duhovnicești, ci al intuiției, dar pe care fratele nostru Gheorghe îl avea cu plus de măsură.

Fratele nostru Gheorghe a fost un patriot. Cu certitudine, va rămâne un reper pentru noi toți, în ceea ce privește această calitate. Purta cu mândrie straiul popular. Însă nu doar hainele grăiesc. Și-a iubit țara și neamul, o știm prea bine, chiar dacă, poate, nu cunoaștem câte a făcut în această direcție!

Am găsit câteva cuvinte, deplin grăitoare, ale unui poet care a fost frământat din același lut al acestui sat transilvan, și anume Vasile Avram, un valoros scriitor și gânditor creștin. Citindu-i poezia *Transilvania*, mi-am dat seama că, ei fiind din aceeași țărănie, cu aceleași simțiri, cu aceleași trăiri, cu aceleași bucurii și tristeți, versurile poemului îi pot defini deopotrivă. Adesea, când ne întâlnim cu voce bună, îl asemănăm pe fratele Gheorghe – iar el accepta cu bucurie! – cu Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, ca unul care era iubitor de neam, de credință, ca unul care n-a îngenucheat decât în fața duhovnicului, în fața lui Dumnezeu! După ce s-a înființat Mănăstirea „Ștefan Vodă” de la Vad, an de an, hram de hram, reiteram împreună viața Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, în care el se regăsea. Cu toate acestea – și chiar dacă a făcut facultatea la Iași și, mai apoi, a încercat să-și asume întreg neamul românesc –, el rămâne un ardelean, get-beget, și ar grăi despre Transilvania sa iubită cu cuvintele din amintitul poem omonim al lui Vasile Avram: „Câți eroi ai avut, câți din ei au căzut / pe câmpii de legendă, din toți m-am născut. / Port în mine astâmpăr de Mureș și Olt, / îndârjire de Horia, glas duios și involt, / zburcium rece de vânt, nebulie de stâncă, / port o dragoste aspră și grea și adâncă. // Transilvania mea, nu știu, nu vreau să știu / câți prin vreme te robiră sub plâns și pustiu, / nu știu unde anume e Gelu-ngropat, / nu știu Doja sub care mormânt s-a culcat, / nu știu râul ascuns, nici

Domnul Gheorghe Benea, apropiindu-se de Dumnezeiasca Cuminecătură îmbrăcat în straiul popular, la hramul Mănăstirii Vad.

de pasăre zborul, / dar îți știu, Transilvanie, munții și dorul. / Știu piatra lui Pinte și arcul lui Glad, / știu unde tăiară oștirile vad, / știu pacea amiezii și vântul de seară, / știu grâul în țărini când dă să răsără, / știu plânsul mocnit al acestui pământ / și mai știu, da, mai știu un crăiesc jurământ, / de-o mie de ori neținut jurământ. // Transilvania mea zămislită din rugă, / duh în galop prin vâlcele de fugă, / în volbura apelor tale de mai / plutesc oseminte de oameni și cai. / În frunza vibrând și cerând răzbunare / trăiește mânia lui lancu cel Mare, / iar în Munții Zarandului, sub razele lunii, / oricând pot apare în cale străbunii: / - Ce-ai făcut, ce-ai durat, sub ce scut ai luptat, / cât ai stat, strănepoate, la uși de-mpărat? // Să le spunem curat, Transilvania mea, / că-mpărat nu avem, nici nu vom mai avea, / dar că sângele lor l-am urcat strop cu strop / din pământul pe unde cursese potop / până-n măduva palmelor noastre, cu care / semn facem de pace ori răzbunare, / după cum neam ne cearcă-n iubire sau ură; / să le spunem că visul ce-n veac îl avură / curcubeu s-a făcut peste Munții Carpați, / zid înalt de lumină pentru cei strămutați. // Iubesc țarina ta, Transilvania mea, / și visul în noapte născut sub o stea, / iubesc dorul întins orizont peste plai / și intrarea în Alba a lui Vodă Mihai, / iubesc pasul mocnit a tăcere prin munți / și iarba speranței crescută sub frunți, / iubesc ziua în care, sub cer sângeriu, / își strigase strigarea Bărnăț din Sibiu, / iubesc codrii aceștia ce-și pălpăie para / și ziua unirii de-a pururi cu Țara, / iubesc versul lui Blaga urcând în zenit / și glasul de clopote din asfințit. // Pâinea durerii, o patrie blândă, / Biblia ta ca o sacră osândă / și albă tristețea pe inimă stând, / noaptea mă cearcă la capăt de rând.”¹

Și prin frumusețea lor îl definesc aceste versuri pe fratele nostru Gheorghe. El a iubit frumosul și a fost un mecena. Mai mult, atunci când ctitorești o biserică sau o mănăstire, deja te înscrii în rândul arhitecților, în rândul artiștilor. Nu poți să faci o biserică la întâmplare, cu atât mai puțin să o împodobiești. Trebuie să fii fin, rafinat. El, care a colindat o lume întregă, cum să nu iubească frumosul?! Și nu doar să-l iubească, ci să se și implice să-l finanțeze.

Fratele nostru Gheorghe a fost un bun prieten. Iar acest lucru îl dovedește dumneavoastră, cei care sunteți de față și cei care nu sunt, cu siguranță, mai mulți la număr. A fost un adevărat prieten, un om de nădejde, un om pe care te puteai sprijini, cu încredere. Prietenia este o calitate profundă, este aproape o virtute, fiindcă ea se întemeiază pe iubire. Or, prietenia, în lumea noastră, a căpătat alte conotații, chiar peiorative. Însă fratele nostru Gheorghe, fiind un om cu picioarele pe pământ și cu mintea la Dumnezeu, a știut și să-și aleagă prietenii, și, în aceeași măsură, să prietenească cu ei. Desigur, nu întotdeauna se răspunde cu aceeași intensitate și nu se plătește cu aceeași monedă, dar asta nu a însemnat pentru prietenul Gheorghe o piedică, ci, dimpotrivă, așa cum l-am cunoscut cu toții și cu atât mai mult noi, duhovnicii, el a înmulțit rugăciunea.

Aș putea spune că fratele nostru Gheorghe a fost un *avvă*. Desigur, noi, când zicem *avvă*, ne gândim la un duhovnic sau la un Părinte din *Pateric* – și în acest fel, de ce nu? –, însă când mă gândesc la *avvă* ca învățător, îndrumător, el a fost învățătorul și îndrumătorul multora. A avut mulți ucenici, cărora le-a dăruit din experiența sa, din tot ce a avut el mai bun și la îndemână, ca, la rândul-le, ucenicii să se împlinescă. Sunteți atât de mulți aici de față pe care eu însumi vă cunosc și care știu că ați fost marcați de implicarea fratelui Gheorghe în destinul dumneavoastră. Însă a fost și un *avvă* în adevăratul înțeles al cuvântului, cel duhovnicesc. Fratele nostru i-a dus pe mulți la biserică. Și nu numai i-a dus, ci i-a și statornicit în Biserică. Este ușor să-l câștigi pe cineva, mai greu este să-l menții în starea pe care ți-o dorești. Era, bineînțeles, un credincios veritabil, care mergea la biserică în duminici și sărbători. Însă mergea și în cursul săptămânii, dacă ar fi să amintesc doar sămbetele minunate de la Mănăstirea Nicula, când fratele Gheorghe venea întotdeauna *însoțit* la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie. Și tot el a fost cel care, alături de fiul său, i-a dus pe mulți chiar în Sfântul Munte Athos, împărtășind din bucuria pe care o avea el când ajungea acolo.

Am venit la căpătâiul său frământat de emoții. Îl cunosc de treizeci de ani, iar între cei prezenți, cu siguranță, sunt care îl știu și de mai multă vreme. Au fost multe clipe petrecute împreună.

Fratele nostru Gheorghe a avut însă câteva prietenii la care am meditat. Una dintre ele a fost cea cu Mitropolitul Bartolomeu. Se stimau reciproc. Îmi aduc aminte de un moment, când a trebuit să plece din Combinat – pentru că erau alți patroni și, implicit, trebuia să fie altă conducere –, iar fratele nostru Gheorghe a rămas pe din afară... Ne-am sfătuit atunci laolaltă, iar în cele din urmă am încercat să vorbesc cu Mitropolitul Bartolomeu despre acel moment. Mitropolitul Bartolomeu m-a ascultat atent și mi-a spus așa: „Gheorghe Benea se descurcă!”. Așadar, Mitropolitul Bartolomeu nu și-a pus niciun moment problema, nu s-a îndoit nicio clipă că fratele Gheorghe nu se va descurca, că va răzbi mai departe. Mărturie stă faptul că imediat, după câteva luni de frământări, în care am lucrat împreună la Mănăstirea Nicula, a apărut compania Pehart (Tec) Petrești, pe care, de asemenea, el a resuscitat-o. Am văzut cum arăta înainte de a o lua în primire și am văzut-o, după aceea, la inaugurare și când au început să lucreze cu putere, cu forțe proprii, extraordinare.

Își împărtășeau unul altuia din bucuriile și necazurile lor. A fost o prietenie pe care puțini au șansa să o aibă. Mitropolitul Bartolomeu era un om destul de solitar și distant, însă unul dintre cei care au reușit să ajungă la inima lui a fost fratele nostru Gheorghe Benea.

Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, de asemenea, a avut o relație de prietenie deosebită cu fratele Gheorghe Benea. Slujirea și cuvântul Înaltpreasfințitului Sale la înmormântare, la Lemniu, arată vădit că au avut, într-adevăr, o legătură aparte.

Cu Preasfințitul Vasile este ușor să ai o legătură duhovnicească, este adevărat. Dar nu este suficient să ai o legătură. Trebuie ca aceasta să aibă și intensitate...

Acum, din veșnicia lui, își îmbrățișează în dragoste familia și pe noi pe toți, într-o dragoste pe care doar el a știut s-o trăiască, astfel încât cu toții s-o resimțim și, în aceeași măsură, să-i imităm viața, lucrarea, gândirea.

Am lăsat intenționat la urmă Mănăstirea Nicula, deși ar trebui să mă refer la toate mănăstirile din Eparhia noastră. Văd aici Mănăstirea Cășiel, prin părintele duhovnic și maici. Prin domnul primar de la Ciceu-Mihăiești, văd Mănăstirea „Petru Rareș Vodă”. Cred însă că Mănăstirea Nicula a fost și rămâne cea mai importantă pentru sufletul său. Mi-aș fi dorit mult – i-am mărturisit acest lucru părintelui Grigorie – ca fratele Gheorghe să-și doarmă somnul de veci alături de frații lui, călugării de la Mănăstirea Nicula. El a ales însă să fie înmormântat alături de părinții săi din Lemniu. Acest

* Cuvânt rostit la trecerea în veșnicie a credinciosului ing. Gheorghe Benea, la priveghi, în 20 ianuarie 2021, la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Dej, și la înmormântare, în 21 ianuarie, la Lemniu, Sălaj.

¹ Vasile Avram, „Transilvania”, în volumul *Călătoria de sămbătă. Poezii*. Cuvânt înainte de Mircea Ivănescu. Postfață de Ioan Mariș. Editura Ecclesia, Nicula, 2004.

gând al fratelui nostru Gheorghe are însemnătate duhovnicească și include tot ce am rostit eu până acum în sărace cuvinte. De aceea, trebuie să luăm aminte. Noi avem rădăcini cu adevărat dacă ne raportăm corect la moșii și strămoșii noștri și dacă, la rândul-ne, lăsăm moștenire sfântă *urmașilor urmașilor noștri*, așa cum spunea Marele Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt. Așadar, binecuvântat este gândul pe care l-au pus în lucrare doamna Livia și copiii săi.

Fratele Gheorghe a fost însă și va rămâne într-un chip și mai deplin alături de frații săi călugări niculeni, fiind trecut în pomelnicul obștii Mănăstirii Nicula, din anul 2000, când am fost numit stareț, până astăzi. Iar de azi înainte, va fi trecut la cei adormiți. Această calitate de a fi trecut în rândul obștii o au oamenii care înțeleg și viața monahală, nu doar sprijină ceea ce fac călugării în mănăstiri, așa cum am făcut noi și încercăm să facem pe mai departe, rectorind Mănăstirea Nicula. Nu a fost doar atât – ne-a ajutat foarte mult material, e-adevărat, nu cred că putem estima cât de mult –, ci ne-a sprijinit și moral. Mi-aduc aminte, de pildă, de procesele pe care le-am avut, timp de cinci ani, la Mănăstirea Nicula, de presa care ne era împotriva, dar pe care el știa cum să o abordeze. Dincolo însă de toate acestea, făcea într-adevăr parte din obștea noastră.

L-am văzut rugându-se adesea. Știam că ore întregi, în fiecare zi, își făcea canonul de rugăciune, în particular, și, pe lângă aceasta, venea la biserică. Cei care ați fost la Petrești știți că și acolo a rânduit o zi specială să meargă la biserică, în cursul săptămânii, cu cei care îi erau apropiați. Câți dintre directorii de astăzi fac acest lucru?! Știți că la Combinatul de Celuloză și Hârtie din Dej a reușit în ultimii ani să deschidă o capelă. Câți dintre cei care conduc fabrici fac acest lucru?! Și nu doar că a deschis-o, dar în fiecare zi, când se ducea la serviciu, trecea prin capelă.

Mi-aduc foarte bine aminte – avem răgaz acum să ne amintim, el se odihnește, să ne odihnim și noi dimpreună cu el –, când l-a chemat pentru prima oară pe Mitropolitul Bartolomeu la Combinat și, în sala festivă pe care o aveau dumneavoastră acolo, unde încăpeau destui oameni, ne-a vorbit tuturor despre ce înseamnă hârtia. Pe hârtie avem Biblia, pe hârtie este scris cuvântul lui Dumnezeu. Dar tot pe hârtie sunt dosarele din tribunale... Omul însă trebuie să înobileze hârtia. Mai apoi, întâlnirea de la Combinat s-a repetat, an de an, îndeobște în ziua de 2 februarie, de Întâmpinarea Domnului, fiind și ziua de călugărie a Înaltpreasfințitului Bartolomeu, când slujea la Nicula. De asemenea, într-o zi de 2 februarie, tot la inițiativa domnului Gheorghe Benea și a Mănăstirii Nicula – întrucât, vedeți, exista o simbioză –, Mitropolitul Bartolomeu a devenit Cetățean de Onoare al Municipiului Dej.

Aș încheia cuvântul meu tot cu versete din Ecclesiastul, dar nu înainte de a vă spune că mie, personal, îmi pare tare rău... Îl înțeleg pe Dumnezeu în lucrarea Lui și încerc să mă mângâi, însă este anevoie. Nu mă pun în situația doamnei Livia, nici a Alexandrei ori a Părintelui Grigorie, dar o asemănare pot face, pentru că eram foarte familiari unul cu celălalt și, prin urmare, mă doare sufletul și îmi plânge inima și-mi curg și lacrimile. Dar am și nădejdea că neastâmpărul roditor al fratelui Gheorghe, pe care l-a avut mereu pentru țara noastră, pentru neamul din care se trage și pentru noi toți, să-i rămână pe mai departe în chip de dialog cu Dumnezeul nostru.

Închei în același duh în care am început, gândindu-ne și la noi, cei care rămânem pe pământ, dar definindu-l, din nou, mai cu seamă pe fratele nostru Gheorghe:

„Pentru orice lucru este o clipă prielnică și o vreme pentru orice mișcare de sub cer: o vreme este să te naști și o vreme să mori, o vreme este să sădești și o vreme să smulgi ce-ai sădit; o vreme este să ucizi și o vreme să vindeci, o vreme este să dărâmi și o vreme să zidești; o vreme este să râzi și o vreme să plângi, o vreme este să te tângui și o vreme să joci; o vreme este să azvârli pietre și o vreme să strângi pietre, o vreme este să îmbrățișezi și o vreme să fugi de îmbrățișare; o vreme este să cauți și o vreme să pierzi, o vreme este să păstrezi și o vreme să arunci; o vreme este să deșiri și o vreme să coși, o vreme este să taci și o vreme să vorbești; o vreme este să iubești și o vreme să urâști, o vreme este pentru război și o vreme pentru pace.” (Ecclesiastul 3, 1-8)

Dumnezeu să-l ierte, Dumnezeu să-l fericească și să-l odihnească în veci! Amin!

„Acum slobozește pe robul Tău [...] că văzură ochii mei...”

Eugen Adrian Truța

acă Antihrist s-ar manifesta mâine, el ar fi îmbrăcat în armonia lui Apollo, ar gira etic monismul științific¹ și ar răsuci bagheta magică a elementelor lumii care transformă (printr-o mistică psihologizantă a raționalismului) viața duhovnicească într-o *magie naturalistă* pentru a ne înșela așteptările.

Salvarea noastră vine din faptul că nimeni nu e mistic în afara Euharistiei și fără corpul doctrinar revelat. Nu te poți așeza într-un colț de cameră așteptând momentul mistic fără să ai suportul prealabil al unei doctrine aferente. Ar fi o pretenție irealistă, deși practică. „Teologia este mistică și viața mistică este teologică: aceasta este culmea teologiei, teologie prin excelență, contemplarea Sfintei Treimi”². Înțelegem acest adevăr prilejuit de ieșirea din sine (ek-stasis) către Acel-Cu-Totul-Altceva care întreține relația ontologică depășind reperele substanțialiste ale individualității. Comuniunea cu alteritatea confirmă dimensiunea *ekstatică* a omului ca fiind calitatea ființială care îi fundamentează viața.

Hristos dăruiește prin Întrupare această mișcare *ekstatică* de descotorosire de individualitatea ce posedă. Aceasta e și concluzia sinodului de la Calcedon, că adevărata antropologie este hristologia, adică adevăratul om, nu este omul singur, ci omul în comuniune cu Dumnezeu³, *ieșit întru Dumnezeu*.

Uciderea ascetică a sinelui nu este eliminarea calităților naturale asociate personalității, ci libertatea de a dobândi alteritatea. Realitatea că influența augustinismului s-a concretizat într-o psihologizare puternică a persoanei are efect în trăirea mistică a credinței.

Unitatea divină sau ființa lui Dumnezeu își manifestă libertatea prin cauzalitatea recunoscută Tatălui⁴. Care prin relație, adică prin naștere, este etern cu Fiul și tot prin relație, adică prin purcedere, este etern cu Duhul Sfânt. Relația precede Persoana și cauzează liber unitatea Treimii pe când modelul substanțialist supune necesității libertatea și substanței persoane⁵ ca una care suprapune nașterea și purcederea substanței divine și nu Persoanei Treimice, respectiv Fiului și Duhului Sfânt.

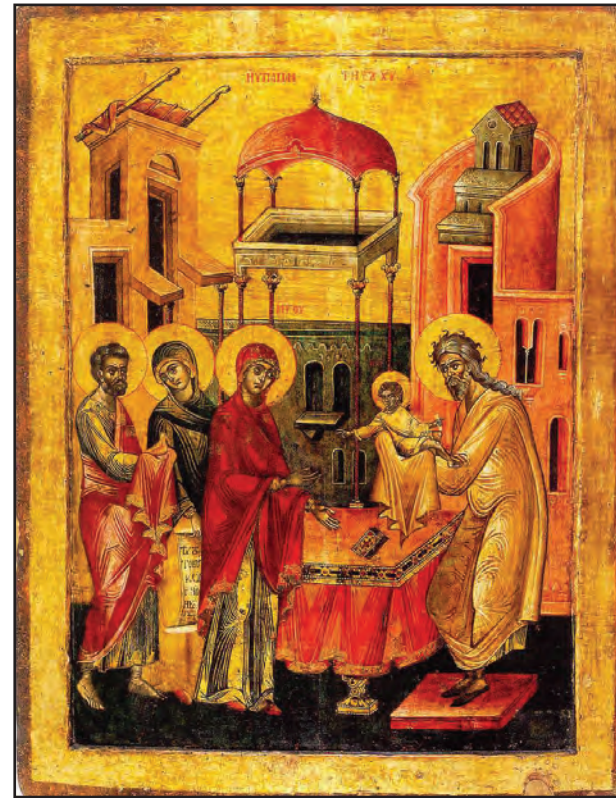
Constituția noastră ontologică⁶ operează cu această realitate a *ieșirii din sine* îngemănată ipostasului, nu ca printr-o posesie, ci ca printr-un mod fundamental de funcționare. O ipotetică posesie individualistă a misticii trădează o societate colectivistă⁷, uniformizată spiritual, dispusă la sacrificarea ființării personale de dragul eficientizării mijloacelor producției și a stabilizării sociale⁸.

Problema se ridică la nivelul celor două moduri de gnoseologie teologice: catafatic, respectiv apofatic. „Nouă nu ne stă în putere să-l divizăm, spunând că în această lume Dumnezeu este foarte apofatic, iar dincolo «excesiv» de catafatic”⁹. De fapt, indicația acestei teologii face parte atât de mult din subconștientul colectiv european încât majoritatea occidentală nutrește așteptarea unei izbăviri post-mortem, bineînțeles nu în forma mântuirii, ci a unei infinite cunoașteri hyper-esențializate. Diferența vine din nuanțele așteptării. Un răsăritean va cunoaște după moarte ceea ce aici a gustat și totuși nu a putut cunoaște în deplinătate¹⁰ fără ca asta să-l așeze automat în Rai cu sfinții sau să-l condamne iadului, pe când un apusean așteaptă dincolo de pragul morții doar ceea ce nu a trăit aici, așteaptă exclusivismul esențializării, exclusivismul depășirii intelectualizării.

Așadar, ce a văzut dreptul Simeon?!

A văzut că lumina extatică din Împărăția Cerurilor este doar lumina lui Hristos ținut în brațele sale; suficient de istoric pentru catafatic, suficient de hristic pentru apofatic.

Acum slobozește pe robul Tău [...] că văzură ochii mei...

¹ Underhill Evelyn, *Mistica. Vol. 1: Fenomenul mistic*, trad. Pavel Laura, Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 1995, p. 48: Realul științific și determinist al naturaliștilor este depășit prin recunoașterea realului în religie, durere și frumusețe, precum și în alte particularități inutile ale lumii empirice și ale conștiinței receptoare.

² Paul Evdokimov, *Cunoașterea lui Dumnezeu în tradiția răsăriteană*, trad., prefață și note de pr. Vasile Răducă, Editura Humanitas, București, 2013, p. 159.

³ Ioannis Zizioulas, *Comuniune și alteritate: ființarea personal-ecclesială*, trad. Liviu Barbu, Editura Sophia, București, 2013, p. 370.

⁴ *Ibidem*, p. 386.

⁵ Prof. dr. Georgios Martzelos, *Sfinții Părinți și problematica teologică*, traducere de Pr. Cristian-Emil Chivu, Editura Bizantină, București, 2000, pp. 55-59. Arienii au pus ortodoxii în fața următoarei probleme: *voină a născut Tatăl pe Fiul sau nevoind?* Dacă răspunsul ar fi îmbrățișat prima opțiune însemna că Fiul nu diferă cu nimic de celelalte creaturi (creația fiind expresia voinței); a doua variantă ar fi însemnat că Tatăl a născut pe Fiul după nevoie, *nevoind*, prin obligatie, lucru care neagă dumnezeirea și libertatea Tatălui. Sf. Athanasie rezolvă această problemă prin referența la bunătatea lui Dumnezeu. Dacă bunătatea ar fi prin voință, vorbim de un timp în care Dumnezeu nu a fost bun și ar fi ales între bunătate și răutate. Dacă Dumnezeu este bun după nevoie, El are această calitate fără să o vrea. Evident că aceasta e o problemă falsă la fel ca cea mai de sus. După cum Dumnezeu este bun prin fire, fără a implica necesitatea, la fel Tatăl este pururea născător întru ființă al Fiului.

⁶ Ioannis Zizioulas, *Comuniune și alteritate: ființarea personal-ecclesială*, p. 305.

⁷ *Ibidem*, p. 332.

⁸ „De aceea, este firesc, cu cât o societate este mai colectivistă, adică cu cât sacrifică mai mult ființarea personală, cu atât produsele pe care le obține sunt mai bune”, p. 336.

⁹ Credința religioasă nu presupune anarhie, anomie sau instabilitate, ci valorifică ierarhic ființialitatea umană.

¹⁰ Trif Ilie, „Sfântul Grigorie Palama și doctrina despre energiile necreate”, Teză de doctorat, Universitatea din București, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Iustinian”, 2011, p. 270.

¹¹ Efeseni 3,17-19: „Hristos să Se sălășluiască, prin credință, în inimile voastre, înrădăcinați și întemeiați fiind în iubire, Ca să puteți înțelege împreună cu toți sfinții care este lărgimea și lungimea și înălțimea și adâncimea și să cunoașteți iubirea lui Hristos, cea mai presus de cunoștință, ca să vă umpleți de toată plinătatea lui Dumnezeu”.

O istorie a Văratecului prin pelerini

Prof. univ. dr. **Mircea Gelu Buta**

Scriitoarea Zoe Dumitrescu-Buşulenga (1920-2006) a fost una dintre marile personalități ale culturii române din a doua jumătate a secolului XX. A fost, totodată, un profesor pe măsură, cu contribuții exegetice referitoare la clasicii literaturii române, între care paginile despre Eminescu ocupă locul de frunte, după cum remarcabile s-au dovedit incursiunile sale în literatura universală. Între anii 1990 și 1994 a deținut funcția de vicepreședinte al Academiei Române.

Nu am fi reamintit aceste aspecte biografice, dacă în urmă cu două decenii Zoe Dumitrescu-Buşulenga nu s-ar fi călugărit la Mănăstirea Văratec sub numele de Benedicta. Faptul acesta, într-o lume în care, de la Revoluția Franceză încoace, intelectualii – îndeosebi cei occidentali – sunt ateii, adesea marxiști agresivi, spune foarte mult. Cazul său nu constituie o extravaganță și îmi vin în minte acela al actorului Dragoș Pâslaru, închinoviat la Mănăstirea Frâsinei, sau cel al fiului Valeriei Seciu și al lui Octavian Cotescu, care a ales, la rândul său, să poarte „ingerescul chip” într-un așezământ monahal de la Muntele Athos... Acestea constituie realități care ilustrează credințioșia poporului român, așezată pe primul loc în Europa, de altfel, anul trecut, de către un institut american de cercetări.

Intrarea Zoi Dumitrescu-Buşulenga în monahism nu s-a produs ca o lovitură de teatru, ci a fost rezultatul unui proces gradual și îndelungat, asemănător celui al călugăririi lui Steinhart. O mărturie în acest sens aduce un interviu (din păcate nedat) luat scriitoarei de ziarista Mihaela Onofrei: „În ultimii patru-cinci ani aproape că m-am stabilit la Văratec – mărturisea scriitoarea. Stau acolo cel puțin opt luni pe an. Respir în acel loc sacralitatea. Vin tineri, și de la Teologie, și călugări, și mă vizitează. Preocupările mele au încetat să mai fie exclusiv literare, au devenit și legături spirituale”. Demn de reținut este și răspunsul scriitoarei la o întrebare complexă („Care este relația dvs. cu Dumnezeu?”): „Este o întrebare foarte personală. Pot să vă spun atâta: că-L caut. Cei care mă vizitează acum îl caută și ei. Unii, dintre călugării mai vârstnici, dintre preoți, L-au și găsit. Sunt pe calea unei nădejdi. Așa și reușesc să iasă din contingent”.

S-au interpus câteva decenii între prima vizită la Văratec a Zoi Dumitrescu-Buşulenga și călugărirea sa. „...Văratecul – spune scriitoarea – este mănăstirea ce a adunat cei mai mulți intelectuali în jurul ei și, în același timp, este astăzi mănăstirea care nu face absolut nimic ca să-și recupereze aceste valori. Uită-te la Agapia, cât se bate monedă pe Grigorescu.”

Am reprodus citatul de mai sus din volumul de convorbiri purtate de Zoe Dumitrescu-Buşulenga cu publicistul Fabian Anton între anii 1999 și 2004, apărut nu de mult¹. Cartea ilustrează la modul superlativ, atât verbal, cât și documentar, afirmația scriitoarei. Dialogul se poartă în două registre (care uneori interferează în mod fericit): acela al mărturiei istorice, respectiv al evocării personale. În primul registru, în deschiderea volumului, apare într-o vizită la Văratec, în 1846, pe când avea 25 de ani, Vasile Alecsandri, urmat în 1857 de un alt poet important, Dimitrie Bolintineanu, pelerin reprezentativ pentru vremea sa, întrucât, după exi-

lul la Paris, în calitate de pașoptist, călătorise la Sfântul Mormânt din Ierusalim, la Athos, la Constantinopol și în Asia Mică... Aflăm din carte că un alt scriitor (și om politic), Costache Negri, contemporan cu ceilalți doi, pelerin și el la Văratec, este fratele unei viețuitoare de acolo, maica Evghenia Negri. Aceasta ajunsese în mănăstire „încă de copilă, în 1819, când nici nu împlinise 11 ani, și, după ce fusese tunsă în monahism, își donă toată averea moștenită din familie mănăstirii Văratec”². Ea îl va găzdui pe primul rege al României.

Înainte de a deveni, în secolul XX, o mănăstire cercetată de intelectuali, scriitori, pictori, Văratecul a fost o mănăstire boierească; chiar aristocratică. În anul 1857, când Bolintineanu poposește la Văratec, stareța era „vestita maică Eufrosina Lazu”, care a condus vreme de 45 de ani mănăstirea, fiica postelnicului Lazu. În cimitirul mănăstirii, poetul se reculege la mormântul unei alte mari boieroaiice, Safta Brâncoveanu. Zoe Dumitrescu-Buşulenga ne spune că: „Schimonahia Elisabeta Brâncoveanu, Safta – cum i se spunea în epocă –, era născută Balș. Era soția banului Grigore Basarab Brâncoveanu (ultimul descendent al Sfântului Domnitor Constantin, n.n.). Fără ea nu am fi avut Spitalul Brâncovenesc și nici Mănăstirea Văratec nu ar mai fi fost aceeași” (p. 24). Este reprodușă în volum și următoarea apreciere, datând din 1847, a diplomatului francez Adolphe Etienne Billecocq: „Doamna prințesă Brâncoveanu, femeia cea mai distinsă prin origine, bogății, frumusețe, s-a dus de mai bine de douăzeci de ani și, la o vârstă când încă se mai putea bucura de

apreciere, a îngropat toate aceste strălucite avantaje într-o modestă chilie a unei mănăstiri din Carpați”³.

La acest banchet al pelerinilor trecuți prin Văratec, Zoe Dumitrescu-Buşulenga convoacă și un număr de călători străini, începând cu diplomatul și scriitorul Wilhelm von Kotzebue, care alintă mănăstirea numind-o Tomnatica și care i-a consacrat câteva pagini în cartea sa despre Moldova apărută în 1860. Al doilea călător străin este Rudolf Berger, „un austriac simpatic”, ultimul din brelan fiind un antropolog de faimă mondială, Eugène Pittard, prieten cu prințul George Bibescu, pe care, „în ce privește Văratecul, îl găsim aici prin 1908-1909, un an mai târziu, în vara lui 1919, publicând celebrul său studiu antropologic despre cele 50 de cranii aflate pe atunci la gropnița din Văratec”⁴. Cu o erudiție fină și plăcută, autoarea arată că același antropolog și-a redactat Studiul despre 30 de cranii românești din Dobrogea la Mănăstirea Cicoș⁵. Referințe la călugărițele de os princiar și boieresc sunt, de asemenea, transcrie din studiul lui Pittard: „Mănăstirea Văratec a adăpostit reprezentanții a numeroase familii princiare (prințesele Brâncoveanu și Cantacuzino), iar maica stareță ne-a informat că în această mănăstire nu au fost tuse în monahism decât maici

române. Cu toate acestea, citind anumite nume înscrise în gropniță, am observat că dintre aceste românce unele aveau, probabil, origini grecești”⁶.

Tot la categoria valorilor înalte trebuie așezate paginile, nu puține la număr, care alcătuiesc capitolul intitulat Pelerinajele Familiilor Regale la Văratec, ilustrat inclusiv cu fragmente din presa vremii. De neocolit însă cuvintele scriitoarei privind pe cel dintâi Rege al Românilor: „Regele Carol I era un tip extrem de credincios și, de cum a sosit aici, a ținut musai să realizeze un contact cu bisericile noii sale patrii. Deși a rămas catolic, a participat la slujbele noastre, stabilind astfel legături firești, omenești, cu Biserica Ortodoxă. Se știe că pe atunci, în fiecare duminică, el vizita câte o biserică de-a noastră. Îl găsim și la slujbele săvârșite la Mitropolie, se arată interesat în special de slujbele de Paște, mărturisind chiar că slujba din Vinerea Mare i se pare «deosebit de frumoasă»”⁷.

Un alt „record” al Mănăstirii Văratec asupra căruia se oprește cu îndreptățită insistență Zoe Dumitrescu-Buşulenga spre sfârșitul dialogurilor sale este acela că toți cei trei mari clasici ai literaturii române – Eminescu, Creangă, Caragiale – au fost la Văratec. Și rostește câteva cuvinte memorabile pe care se cuvine să le reproducem și să medităm asupra lor: „Vezi tu, generația mea așa a crescut, cu aceste valori, și asta a dus încă de timpuriu la înzestrarea noastră, pentru tot restul vieții, cu doctrina estetică. Noi am rămas cu aceste trei valori înfipte în creier și asta s-a văzut și în practica

noastră zilnică, particulară, și în viața profesională. Așa că, pentru mine, totul începe și se termină cu Caragiale, Creangă și Eminescu. Totul. Chiar și Văratecul”⁸. La întrebarea interlocutorului, dacă a ajuns la Văratec chiar și Caragiale, răspunsul nu întârzie: „Da, a fost. Există o singură mărturie despre asta, din păcate, dar este o mărturie pe care ne putem baza... Mă refer la o informație despre Caragiale, un text din 1926 semnat de Ibrăileanu. Acolo se spune că, într-adevăr, el ar fi vizitat Văratecul. «L-am văzut la Văratec, stând ceasuri întregi de vorbă cu o călugăriță bătrână despre

cel mai bun chip de a construi o chilie de bârne și despre stupărit», spune Ibrăileanu...”⁹ Cât îi privește pe Eminescu și Creangă, este știut că aceștia au fost de multe ori la Văratec; o dată chiar împreună.

Am trecut peste paginile, numeroase, referitoare la scriitorii care, începând cu aceia din cercul revistei ieșene „Viața Românească”, au frecventat în decursul secolului trecut mănăstirea întemeiată în anul 1785 de către schimonahia Olimpiada și un ucenic al Sfântului Cuvios Paisie de la Neamț, duhovnicul Iosif, deoarece este vorba de episoade mai cunoscute. Însă și aici se citește cu plăcere evocarea lui Petru Comarnescu, întinsă pe 20 de pagini, făcută cu talent și căldură de autoarea acestei admirabile cărți. De asemeni, nu se poate trece peste capitolul Steinhart, Noica, Paleologu, ca și peste cel consacrat lui Dinu Pillat.

Zoe Dumitrescu-Buşulenga nu uită să spună că Văratecul este cea mai mare mănăstire de maici din țară, numărul viețuitoarelor nescăzând niciodată sub 500. Chiar și în timpul fostului regim, spre uimirea delegațiilor Bisericilor Ortodoxe surori, care au vizitat-o în octombrie 1955, cu prilejul canonizării primilor sfinți români.

² Ibidem, p. 23.

³ Ibidem, p. 24.

⁴ Ibidem, p. 47.

⁵ Ibidem, p. 48.

⁶ Ibidem, pp. 48-19.

⁷ Ibidem, p. 27.

⁸ Ibidem, p. 224.

⁹ Ibidem, pp. 224-225.

¹ Maica Benedicta (Acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga), Chipuri de lumină la Mănăstirea Văratec, Convorbiri cu Fabian Anton, București, 2018.

Puterea Cuvântului, în vreme de pandemie

Menuț Maximilian

Să dăruiești din sufletul tău celor deznădăjduiți, să dai din învățătura ta celor neștiutori, să fii frate pentru cei fără familie, să ocrotești pe cei fără ajutor, am învățat citind textele părintelui Morariu din volumul „Gânduri de pandemie”, Editura Renașterea.

Bunicii noștri ne-au învățat că vremurile sunt nu doar trecătoare, ci și schimbătoare și că nădejdea noastră este în Cel de Sus. De aceea, sufletul nostru trebuie să tresalte mereu la bucuria întâlnirii cu Mântuitorul și, precum fecioarele înțelepte care au ieșit în întâmpinarea mirelui să fim mereu pregătiți cu candelă curată și ulei, să aprindem lumina pentru că timpurile sunt mișcătoare. Fără credincioși, însoțiți doar de sfinți, preoții s-au rugat neconținut pentru noi în perioada în care un virus necunoscut a pus stăpânire peste întreaga omenire.

Ne-am gândit ce putem face pentru a fi alături de credincioșii deznădăjduiți în clipele în care ușile bisericilor au fost zăvornate. Spre bucuria noastră, ne-au stat alături preoți, care cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului părinte Andrei, Mitropolitul nostru, prin cuvinte de învățătură, au fost mângâiere pentru cititorii cotidianului „Răsunetul”.

Pe părintele ieromonah Maxim Morariu îl cunosc încă din perioada în care era tânăr seminarist și a venit la redacția noastră cu primele poezii. Anii au trecut, iar numele sfinției sale a devenit unul de rezonanță în rândul tinerei generații de intelectuali ai Bisericii noastre Ortodoxe.

M-am bucurat întotdeauna de întâlnirile duhovnicești pe care le-a avut, dar și de construirea, pas cu pas, a unui nume în arhivistică și literatura noastră. Am participat la susținerea tezei de doctorat „Repere ale autobiografiei spirituale din spațiul ortodox în secolele XIX și XX: Ioan de Kronstadt, Siluan Athonitul și Nicolae Berdiaev”, coordonat științific Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei al Clujului. Pentru cel mai recent titlu, dar și pentru cele trecute și viitoare, acum studiind la Roma, la Universitatea Pontificală, la Facultatea de Științe Sociale, părintele Morariu, merită felicitări!

Ziarul „Răsunetul”, cel care are pe frontispiciu chipul lui Andrei Mureșanu, bistrițeanul autor al versurilor Imnului Național, cel care spune „Preoți cu crucea-n frunte/ Căci oastea e creștină” (Deșteaptă-te, române), și-a asumat statutul de promotor al credinței, fiind printre puținele publicații din țară care au, zi de zi, articole semnate de preoți, promovând astfel credința în rândurile publicului cititor.

Pandemia l-a prins pe părintele ieromonah Maxim Morariu în Italia, fiind doctorand la Roma, la Universitatea Pontificală, la Facultatea de Științe Sociale.

Colaborarea noastră, care se fructifică prin apariția acestei cărți, a pornit de la gândul cel bun, exprimat într-un interviu cu părintele, în care îl întrebam ce se întâmplă în Italia, prezentată în

emisiunile de știri ca un loc în care sfârșitul lumii se apropie. De asemenea, i-am cerut un cuvânt de încurajare pentru românii noștri din Diaspora. Ideea s-a fructificat apoi printr-o serie de cuvinte de învățătură pornite din sufletul luminat al părintelui, care ne-a dat curaj, învățându-ne să ne reinventăm singurătatea, să coborâm în inimile noastre și să așternem neliniștea la picioarele Mântuitorului.

Am învățat că, prin întâlnirea cu Hristos, inima noastră se luminează și prinde curaj, iar solzii păcatelor au căzut de pe pleoapele acesteia. Câte metafore frumoase nu veți întâlni în cuvintele de învățătură prezente în această carte.

Am învățat că omul trebuie să știe că este fiul lui Dumnezeu și că Tatăl nostru Ceresc ne așteaptă să deschidem ușa sufletului pentru ca mai apoi, împreună, să cinăm la masa veșniciei.

Gândurile de carantină, meditațiile dedicate săptămânii în care Lumina Sfântă s-a coborât peste noi, interviurile apărute la Radio Renașterea și revista Renașterea, cu toate, împreună, sunt rodul unui pom al vieții, cu rădăcinile bine ancorate în credință și tradiție, cei doi stâlpi ai identității noastre la seva cărora se adapă apa vie dătătoare de mântuire.

Trăim vremuri tulburi, în care cu toții ne îndreptăm gândul către Cel de Sus, cel care este părintele nostru al tuturor, apărător, mângâietor și dătător de viață. În aceste zile, în care un virus cu chip necunoscut a pus stăpânire peste omenire, lucrurile s-au schimbat radical. Nu a fost ușor să-i spui unei bunici de la țară să nu mai vină la biserică, pentru că toată viața ei a fost însoțită de rugăciunea ce o rostea duminică de duminică, în timpul Sfintei Liturghii în fața altarului. Cu toate acestea, oamenii au înțeles până la urmă situația gravă în care ne aflăm și fiecare s-a rugat către Cel de Sus așa cum poate, la icoana din casa lui.

Slujbele de la sfintele biserici, săvârșite doar de preot și de diac, însoțiți în rugăciune de către arhangheli și sfinți, ce parcă au coborât împreună cu Mântuitorul din înaltei bolții bisericii pentru a-i încuraja pe creștini, ai fost mângâiere în vreme de restriște. A fost o perioadă grea și pentru noi, dar am mers înainte cu speranța în Cel de Sus. Plângeam de câte ori aud clopotele bisericii în miez de zi că bat. Și a venit Învierea. Pentru prima dată în 2000 de ani, măsurile de prevenire a răspândirii coronavirus i-au făcut pe credincioși să rămână fiecare acasă, în siguranță. Precum la Bobotează, când cu Crucea în frunte merge la casele oamenilor, preotul a dus Sfintele „Paști” (Pasca) la bunii creștini. Pentru cei dornici de întâlnirea cu Hristos cel Înviat, în noaptea venirii Luminei, înseamnă mult. Oamenii au primit preotul cu bucuria copilului ce își așteaptă la el în casă pe Tatăl cel Ceresc și pe Fiul cel Înviat. Singuri preoții, în biserici, au săvârșit slujba de Înviere, iar Lumina a coborât în mijlocul nostru, aducând speranța. Biserica lui Dumnezeu este pretutindeni și mai ales în sufletele noastre. Îi îndemn pe credincioși să citească cu gândul cel curat această carte scrisă în vremuri în care Lumina de biruință a Învierii lui Iisus ne-a ajutat să transformăm sărbătoarea într-una a sufletului.

Îl felicităm pe părinte pentru acest volum care, cu siguranță, va fi așezat în dreptul inimii creștinilor, îi dorim sănătate, viață îndelungată întru apărarea Bisericii lui Dumnezeu și spre mângâierea credincioșilor.

Colonia Cerului

Pr. Marius Matei

La maturitate, nu se mai pune problema de a afla despre Dumnezeu, ci de a trăi cu El.

Problema omului nu e moartea, ci păcatul pătruns prea adânc în ființa lui, atât de adânc încât omul nu mai urmează glasul evanghelic.

Fără milostenie, suntem niște piloți legați la ochi, nu putem ateriza în siguranță.

Cine descoperă iubirea lui Hristos se duce pentru El oriunde, îndură orice.

Bucuria supremă este de a fi cu Dumnezeu pentru totdeauna.

Furtună pe mare. Straja a patra a nopții (orele 3-6 dimineața). Petru umblă pe apă. Doar de aproape Îi poate auzi încurajarea. S-a îndoit, dar nu s-a întors din drum. Hristos îi silește pe ucenici să urce în corabie. Îi vrea în interiorul ei, nu în afara ei. Hristos călăuzește și salvează. Un lucru e sigur: Trebuia să vină furtuna, ca să ne trezim.

Cel ce a creat Raiul și ne-a dăruit toate facilitățile de a-l dobândi știe toate durerile noastre și dorește să râvnim cu ardoare viața veșnică, zice Friedrich Klopstock. Există o nerăbdare copilărească a noastră. Știm sigur că vom primi darul, dar am vrea să îl avem mai repede. Parcă nu mai putem aștepta nici o secundă în plus. Lăsați oamenii care spun că nu există nici iubire, nici adevăr, să continue să spună aceste lucruri, deoarece este singurul dinam care îi ține în viață, zice Wysława Szymborska. Au dreptul la opinie, iubiți-i necondiționat și veți dobândi viața veșnică.

Pe măsură ce trec anii, Hristos devine tot mai prețios pentru noi.

Toți consideră că talantul este o virtute. De fapt, virtutea este un talant, singurul de preț.

Fericit este cel ce imită modelul hristic, că el nu va moșteni nici o greșală.

Cel mai contagios virus este păcatul și cel mai eficient vaccin este smerenia.

Icoana Adormirea Maicii Domnului oferă un model după care orice creștin ar trebui să se pregătească pentru trecerea la viața cea veșnică: cu rugăciune, lumânarea aprinsă și binecuvântând pe cei dragi.

Crucea sfinților este pod către Înviere, certitudine a veșniciei, o regăsire a fericirii.

Pentru a moșteni Împărăția Cerurilor, Domnul Iisus Hristos ne cere prin Testament să ne îngrijim mai mult de suflet, de văduve, de orfani și de bolnavi, iar nu exclusiv doar de mediu, de pisici și de haine.

Există trei stadii ale creației: Dumnezeu cheamă la existență, Dumnezeu oferă harul și Dumnezeu dăruiește viața veșnică.

Să îi iubim necondiționat pe cei de lângă noi, așa cum Domnul Hristos ne iubeste pe noi. Să nu verbalizăm: Te iubesc doar dacă...

Ce păcat că în Noul Testament nu avem o carte a Psalmilor!

Domnul Iisus Hristos a ales acest fel de moarte (răstignit pe cruce), deoarece este singurul fel în care mori cu brațele deschise, îmbrățișând lumea. Expresie supremă a iubirii!

Să nu credem că putem rezolva toate problemele singuri.

Să nu îi corectăm mereu pe alții.

Dumnezeu nu Se simte niciodată fără rost.

Dumnezeu nu trece brusc de la o stare la alta.

Nu simțim prezența harului, pentru că suntem mândri, leneși, mândri, invidioși, materialişti și desfrânați. Lista este și mai lungă, de fapt. Haideți, de acum, să ne smerim, să fim harnici, blânzi, simpli, sinceri și curați! Dacă nu vom mai trăndăvi, dacă nu vom mai fi iubitori de arginți și dacă nu vom mai bârbi, vom avea timp suficient să ne rugăm, să postim, să facem milostenie. Abia atunci harul va reveni.

Creștinismul nu biruie prin magie. Căutăm smerenia și pocăința, nu vânăm miracole. Pe vremea lui Iulian Apostatul, statuia idolului Hecate a răs și a aprins singură torțele. Dar creștinii nu caută această magie, care nu presupune nici o strădanie morală și nici o jertfire de sine. Dumnezeu va face curățenie în univers și tot ce va fi găsit necurat va arde în gheenă. Ni se cere curățenie profundă, nu vreo scurtătură magică.

Dumnezeu vrea să ne schimbăm viața, nu doar să ascultăm învățături metaforice.

Suntem o colonie a Raiului, așa cum Filipi era colonie a Romei. Oricând ne putem întoarce în Orașul-Mamă. Până atunci, implementăm în colonie limba, legile și valorile Raiului. Suntem coloniști, dar nu ținem de colonie, ci de Rai. Cetățenia noastră este în Rai (Filipeni 3, 20). Cetățenia înseamnă dreptul de a locui Acolo și de a fi protejați de demoni.

Hristos ne asigură provizii de supraviețuire pe frontul duhovnicesc. Nimeni nu va rămâne flămând. Nimeni nu va fi respins. Oricine crede, are viață veșnică. Trupul Lui este adevărata hrană a împăcării. Hristos ne propune ceva nou: un angajament, ca într-o căsătorie.

Binele nu trebuie făcut din frica de a fi pedepsit, ci de dragul Binelui. Mai mult, nu trebuie să ținem scorul faptelor bune, deoarece avem o relație de iubire cu Binele, nu una pur contractuală. Suntem țărani invitați la Masa Regelui.

„Biserica rămâne statornică și neclintită” – Interviu cu Patriarhul Ecumenic Bartolomeu

Edăm în continuare interviul luat Sanctității Sale Bartolomeu I-ul de către Maria Antoniadou și publicat în cotidianul Tribuna de duminică [Τὸ Βήμα τῆς Κυριακῆς] din Atena în data de 4 ianuarie 2021. În acest interviu Patriarhul Ecumenic își deschide inima și vorbește despre pandemie, despre autocefalia Bisericii din Ucraina și despre contestatarii acesteia. El declară că se va vaccina, deoarece mai presus de toate acesta este un act de responsabilitate față de semenii și îi îndeamnă pe tineri să fie solidari (între timp Sanctitatea Sa Bartolomeu s-a vaccinat joi, 28 ianuarie, 2021).

- Sanctitate, întreaga lume este afectată de pandemie. Și totuși, există oameni, printre care membri ai Bisericii - clerici și laici - care neagă boala, în timp ce mii de medici și asistenți duc o luptă pe viață și pe moarte pentru a sprijini bolnavii. Care este opinia Sanctității Voastre

- Pandemia ne-a schimbat viața socială, viața de zi cu zi, participarea la viața Bisericii. În tot acest timp ne mișcă suferințele a nenumărați semenii și suntem impresionați de sacrificiul de sine al medicilor și al asistentelor medicale. De aceea este inacceptabil, față de atâtea victime și atât de multă durere, să existe oameni care neagă realitatea pandemiei, considerând-o un produs al anumitor cercuri. Este și mai provocator atunci când astfel de opinii sunt exprimate de către creștini, adesea de către clerici, care pretind că sunt apărători ai unui Dumnezeu al lor. Noul Testament afirmă că cine nu iubește pe om nu Îl poate iubi pe Dumnezeu. Aceștia sunt indiferenți față de protejarea aproapelui. Respingerea măștii și a tuturor măsurilor de precauție nu provin pur și simplu din ignoranță, ci din necroza iubirii din interiorul lor. Știința, atunci când deschide perspective favorabile pentru viitorul omenirii, este un dar al cerului. Desigur, credința noastră nu este afectată atunci când urmăm instrucțiunile experților. Nici restricțiile privind participarea la slujbe nu diminuează importanța bisericii și a celor săvârșite în ea pentru viața credincioșilor. Măsurile de protecție nu sunt îndreptate împotriva Bisericii. Ele îi protejează pe credincioși, care sunt la fel de vulnerabili ca toți ceilalți în fața virusului.

- Vă veți vaccina împotriva coronavirusului?

- Bineînțeles că voi primi vaccinul. De altfel, cred că acest lucru se impune și datorită vârstei mele. Am aproape 81 de ani, deci aparțin grupelor de vârstă care trebuie vaccinate. Dar nu este doar o chestiune de necesitate sau opțiune, ci și o responsabilitate față de aproapele. De aceea, nădăjduiesc că o mare parte a populației lumii se va vaccina în curând pentru a opri răspândirea virusului mortal. Desigur, până atunci, trebuie să respectăm cu strictețe toate măsurile de protecție, pentru a nu plânge și mai multe victime.

- În Biserica Ortodoxă au existat diverse tendințe și alegeri legate de neliniștile exprimate de către unii cu privire la pericolele transmiterii [virusului] în timpul Dumnezeieștii Liturghii. Credeți că ar putea exista un răspuns acceptabil, care să corespundă atât noilor progrese ale științei, cât și sensibilităților tuturor credincioșilor și tradiției dinamice a Bisericii?

- Biserica noastră nu se confruntă pentru prima dată în istoria sa cu o pandemie și cu nesiguranțele pe care aceasta le provoacă. La începutul crizei de sănătate, am adresat o scrisoare fraților Primați ortodocși pentru a mă informa despre propriile lor gânduri cu privire la această problemă. Pozițiile lor au coincis cu cele ale Patriarhiei Ecumenice. Astfel, în iunie, Sfântul Sinod [al Patriarhiei Ecumenice] a reamintit că Biserica rămâne statornică și neclintită în învățătura sa referitoare la esența Tainei Dumnezeieștii Împărtășanii, care nu este negociabilă.

- Sanctitatea Voastră, au trecut doi ani de când ați acordat oficial Tomosul de autocefalie Bisericii din Ucraina. Cum apreciați evoluția nou-structuratei Bisericii? În unele părți se susține că decizia Tronului Ecumenic de a răspunde cererii ortodocșilor ucraineni a pus la încercare unitatea Ortodoxiei. Sunteți îngrijorat de unitatea pan-ortodoxă?

- Unitatea Ortodoxiei nu este încercată din cauza răspunsului Patriarhiei Ecumenice la cererea ortodocșilor ucraineni. Autocefalia ucraineană a fost un act de responsabilitate al Bisericii Mame față de milioane de frați ortodocși care se aflau, fără vina lor, în afara Bisericii. Și, desigur, Patriarhia Ecumenică nu a fost, așa cum o acuză propaganda rusă, servitoarea unor scopuri politice sau interese geopolitice. Acum, după doi ani, ne bucurăm să vedem dezvoltarea noii Biserici și pe Preafericitul Mitropolit Epifanie al Kievului contribuind, cu caracterul său blând și cu inițiativele sale frățești, la normalizarea vieții ecleziastice de acolo. Am citit diverse acuzații de violență ale grupurilor extremiste împotriva persoanelor ortodoxe din Ucraina. Dacă, desigur, astfel de acțiuni se adevăresc, indiferent de unde provin și în detrimentul oricui ar fi, le-am condamnat de la bun început, așa cum am condamnat tot felul de provocări menite să creeze un climat de tensiune în rândul poporului Ucrainei, dar și prin insultarea Patriarhiei Ecumenice.

Cu poporul ucrainean am procedat la fel ca în celelalte cazuri de acordare a autocefaliei. Am urmat tradiția veche de secole a Ortodoxiei. Permiteți-mi să vă reamintesc că Constantinopolul a acordat deja autonomie, înainte de a i-o acorda Ucrainei, altor nouă biserici locale. Astăzi, desigur, unii, în scopuri egoiste, neagă această evidență. Ce nesăbuintă, într-adevăr! Cei care contestă drepturile și responsabilitățile Patriarhiei Ecumenice, contestă în esență propria lor existență și identitatea lor, însăși structura Ortodoxiei.

- Care sunt sentimentele Sanctității Voastre față de poziția Patriarhiei Moscovei? Și care sunt intențiile și inițiativele care aparțin Primului în Ortodoxie, așa cum este de comun acord acceptat, pentru vindecarea acestei stări de fapt?

- Doamnă Antoniadou, în primul rând, pentru că s-a dezvoltat o para-filologie referitoare la aceasta, răspândită în principal de persoane și cercuri ale Bisericii rusești, trebuie să stabilim limpede că în Ortodoxie nu există schismă. Există o viziune diferită din partea Bisericii Rusiei în privința chestiunii ucrainiene, care s-a manifestat prin încetarea comuniunii cu Biserica Mamă a Constantinopolului, și apoi cu celelalte Biserici care au recunoscut autocefalia noii Biserici. După părerea noastră, aceasta a fost o acțiune greșită a Bisericii surori a Rusiei. Prin urmare, repet, schismă în Ortodoxie nu există. A fost o problemă. Timp de trei decenii, Moscova s-a făcut că nu vede, în mod evident, situația tragică din Ucraina. În esență, a împiedicat găsirea unei soluții, astfel încât să nu-i scape de sub control Kievul, pe care îl desprinsese de la Biserica din Constantinopol, profitând de circumstanțe și situații.

Acordarea statutului de autocefalie Bisericii Ucrainei de către Patriarhia Ecumenică a fost, prin urmare, nu numai corectă din punct de vedere ecleziologic și canonic, ci și singura rezolvare realistă a problemei. În consecință, doar recunoașterea Autocefaliei Ucrainene de către toate Bisericile Ortodoxe, și nicio altă atitudine, nici așteptarea, nici apelurile la întâlniri pan-ortodoxe, nici interminabilele și nenumăratele interviuri din mass-media, pline de caracterizări jignitoare la adresa Patriarhiei noastre, nu contribuie la unitatea pan-ortodoxă. În ceea ce mă privește, ca Patriarh Ecumenic, nu pot permite ca Eclesiologia Ortodoxă să fie alterată pe altarul intereselor meschine. Nu am dreptul să fac nici un pas înapoi. Nu folosește politețea atunci când Teologia, rânduiala și sfânta tradiție a Bisericii noastre sunt amenințate. Mai ascuțit decât orice cuțit este cuvântul Adevărului. Îl mărturisesc istoria, sursele, manuscrisele, documentele, faptele. Îl denaturează banii, intimidarea, propaganda și visele „unei nopți de vară”. Ei nu! „Să stăm bine...”

- Cum răspundeți celor care vă acuză că vă comportați ca Papă al Răsăritului și al Ortodoxiei?

- O altă acuzație neîntemeiată. Este papism să-mi asum responsabilitățile slujirii mele? Acum au auzit pentru prima dată de aceste responsabilități? Nu le-au citit în Istoria bisericăscă? Ei spun că, bisericăscă, rolul Constantinopolului

s-a încheiat odată cu Căderea Cetății. Nu există o inexactitate mai mare! Toate autocefaliile de astăzi au fost acordate în perioada de după căderea Constantinopolului. Când Patriarhia Ecumenică a dat autocefalie uneia sau alteia dintre Biserici, de ce nu au acuzat-o de „pretenții papale”? La un moment dat minciunile și propaganda trebuie să se oprească în fața adevărului Bisericii! În Ortodoxie nu există Papă, nici papalitate. Cei care fac această acuzație vor să proiecteze falsă opinie conform căreia Patriarhia Ecumenică ar încălca tradiția canonică a Ortodoxiei, pe care, desigur, ei înșiși nu numai că nu o respectă și nu o recunosc, dar o și disprețuiesc; ei interpretează după voia lor sfintele canoane, în special pe cele care asigură responsabilitățile Tronului Ecumenic, introduc o nouă ecleziologie și instrumentalizează Dumnezeiasca Euharistie.

Deci, să vorbim clar. De fapt, problema nu este autocefalia ucraineană și nici așa-zisele hirotonii false sau invalide ale ierarhiei ucrainene, pe care unii le invocă în mod deliberat. Scopul este de a elimina aceste responsabilități unice ale Tronului din Constantinopol și de a le transfera pe alte mâini. Din poziția mea, atunci, înțelegeți, nu pot, pe de o parte, să abdic de responsabilitățile pe care mi le-au lăsat, prin practica Bisericii, predecesorii mei, și pe de altă parte să permit – căci și aceasta este responsabilitatea mea – acest derapaj spiritual al celor care cochetează cu federalizarea Bisericii Ortodoxe, conform standardelor protestante. Cine se comportă, așadar, ca „Papă al Ortodoxiei”? Cel care rămâne fidel tradiției sale sau cel care își revendică o poziție pe care nu a avut-o niciodată și nu este vorba s-o dobândească?

- În 2021 se împlinesc 30 de ani de la alegerea Sanctității Voastre în Tronul Ecumenic. În acest timp, Biserica și Patriarhia Ecumenică au fost încercate de multe ori. Care considerați că sunt etapele patriarhatului Sanctității Voastre?

- Din momentul în care am intrat în cinul clerical, în 1961, până astăzi, conținutul și scopul vieții mele au fost slujirea Bisericii. Sunt convins că tot ceea ce am făcut nu a fost propria mea lucrare, ci dar al harului lui Dumnezeu. Sunt în cel de-al 30-lea an al umilului meu patriarhat. În acești treizeci de ani s-au întâmplat multe lucruri: pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, care a avut loc în Creta în 2016, restructurarea Mitropoliilor noastre din Asia Mică și din Tracia Orientală, dar și crearea altora noi în diferite părți ale lumii datorită activității misionare și a mișcărilor de populație, pelerinajele noastre regulate în Capadocia, la Panagia Soumela și în toate locurile sfințite ale părinților noștri, revigorarea educației neamului în Imbros și sprijinirea Romanității Orașului [adică a Constantinopolului, *Rōmiosynēs tēs Pōleōs, n.t.*], precum și a nenumăratelor inițiative ale Patriarhiei noastre în întreaga lume, cum ar fi protecția mediului înconjurător, dialogul inter-creștin și inter-religios etc. Sper ca Dumnezeu să ne învrednicească să trăim și redeschiderea Școlii Teologice din Halki, care a rămas pe nedrept închisă din 1971.

- Anul 2020 a fost dedicat tinerilor de către Patriarhie. Anul a fost marcat de izolare, abordare online și frică. Care este mesajul Sanctității Voastre adresat tinerilor care se confruntă cu spectrul crizei financiare și cu incertitudinea vieții cu privire la viitor?

- Împărtășesc neșinștea tinerilor. La urma urmei, am fost și eu odinioară tânăr, cu puțini bani în buzunar, dar cu multe vise în inimă. Începutul drumului fiecărei persoane este de cele mai multe ori dificil. E nevoie de încredere în puterile noastre și de un efort constant de îmbunătățire. Astăzi crește nesiguranța tinerilor, atât din cauza pandemiei, cât și a consecințelor economice pe care aceasta le va avea. Fiilor, nu vă fie teamă, nu vă temeți niciodată în viața voastră, oricât de multe dificultăți vor apărea! Aveți credință, dobândiți resurse, mijloace și educație, fiți hotărâți, aveți răbdare și fiți întotdeauna solidari unii cu alții, dar și cu cei care se află într-o poziție mai dificilă decât voi. Solidaritatea este antidotul oricărei crize personale și sociale.

- Urări pentru noul an...

- ...Doresc tuturor ca noul an, 2021, să-l petreceți în pace, cu veselie, creativ, să fie un an al eliberării de pandemia uci-gașă și plin de binecuvântările și darurile Dumnezeului iubirii. Să rămâneți uniți și solidari, pentru a depăși efectele crizei de sănătate fără precedent. Hristos să ne dea putere! O astfel de putere pe care numai Dumnezeu Cel întrupat o poate da omului încercat și întregii creații. Din partea Marii Biserici... la mulți ani binecuvântați!

Traducere din limba greacă de pr. Florin-Cătălin Ghiș

(Sursa: <https://www.tovima.gr/2021/01/04/society/o-oikoumenikos-patriarxis-vartholomaios-sto-vimaden-exo-to-dikaioma-na-kano-oute-vima-piso/>).

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (ianuarie 2021)

Semnalăm apariții editoriale (on line):

Patriciu Vlaicu, *Împlinirea omului în viața de familie*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2020.

Istorie și Teologie. In honorem Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb, vol. II, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2021 (ed. Gabriel-Viorel Gârdan, Bogdan-Paul Ivanov, Daniela-Luminița Ivanovici).

Facultatea de Teologie Ortodoxă este implicată în proiectul Calitate și interdisciplinaritate în practica studenților Universității „Babeș-Bolyai” în management cultural (CIP). Obiectivul proiectului îl reprezintă facilitarea trecerii studenților și masteranzilor de la educație la muncă, prin implementarea unui program inovativ în cadrul disciplinei „Practică” și a disciplinelor care conțin ore de practică din planul de învățământ, desfășurate la un potențial loc de muncă. Activitatea studenților participanți la proiect va fi premiată diferențiat, în funcție de rezultatele obținute.

Joi, 28 ianuarie 2021, Biblioteca Județeană „George Coșbuc” Bistrița-Năsăud a găzduit, în Sala de conferințe „Gavril Scridon”, lansarea cărții *Urme ale unor oameni de seamă*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2020 a Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta.

Au luat cuvântul: jurnalistul Cristiana Sabău, scriitorul Olimpiu Nușfelean, directorul cotidianului „Răsunetul” din Bistrița Menuț Maximilian, Marius Bălan, arhitectul Mariana Michiu și autorul.

Amfitrionul întâlnirii a fost pr. Ioan Pinte, managerul Bibliotecii.

În data de 28 ianuarie 2021 au avut loc concursuri pentru ocuparea a două posturi didactice:

- profesor universitar la disciplinele: *Istoria Bisericii Universale; Elemente de geografie religioasă și confesional creștină; Diaspora ortodoxă și problemele ei*. S-a înscris și a promovat examenul: Pr. conf. univ. dr. Gabriel-Viorel Gârdan, care în cadrul concursului a susținut prelegerea cu titlul: *Dimensiunea religioasă a războiului rece*.

- conferențiar universitar la disciplinele: *Studiul desenului; Icoana pe sticlă; Ritmul - modalitate de exprimare a armoniei în icoană; Mozaic și vitraliu*. S-a înscris și a promovat examenul: Lect. univ. dr. Claudia-Cosmina Trif, care în cadrul concursului a susținut prelegerea cu titlul: *Arta vitraliului în Răsărit și Apus*.

În data de 29 ianuarie 2021 a avut loc concursul pentru ocuparea postului didactic de lector universitar la disciplinele: *Istoria și spiritualitatea Bizanțului; Limba greacă; Teologia și arta icoanei; Theological Propaedeutics*. S-a înscris și a promovat examenul: dr. Mihail Mitrea, care în cadrul concursului a susținut prelegerea intitulată: *Direcții de cercetare în istoriografia bizantină*

contemporană.

Cu ocazia hramului Facultății de Teologie Ortodoxă, Sfinții Trei Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur au fost organizate mai multe manifestări:

Vineri 29 ianuarie 2021:

- dl. Luigi Bambulea, cercetător științific la Muzeul Național al Literaturii Române (licențiat al Facultății noastre) a susținut prelegerea festivă: *Semnificația culturală a teologiei. Două exemple*. Moderator: Pr. conf. univ. dr. Grigore-Dinu Moș.

- premiera câștigătorilor concursului de eseuri în cinstea Sfinților Trei Ierarhi (la care au participat studenții ai facultății la nivel licență, master și doctorat). Moderator: Pr. lect. univ. dr. Adrian Podaru, prodecanul facultății.

- manifestare cultural-artistică, cu participarea profesorilor de la specializarea Artă Sacră: *Tălcuind icoana Sfinților Trei Ierarhi*. Moderator: Prof. univ. dr. habil. Marcel Gheorghe Muntean. În perioada 29 ianuarie - 26 februarie 2021 la sediul facultății poate fi vizitată expoziția: *Interpretări plastice care reunește lucrări ale Prof. univ. dr. habil. Marcel Gheorghe Muntean, Pr. conf. univ. dr. Marin Cotețiu, Lect. univ. dr. Claudia-Cosmina Trif, Lect. univ. dr. Răzvan-Alin Trifa, Lect. univ. dr. Marius-Dan Ghencu, Asist. univ. dr. Victoria Grădinar, drd. Gabriel Ștefan Solomon.*

- Slujba Vecerniei cu Litie, urmată de slujba Utreniei, săvârșită în paraclisul facultății cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” de Preasfinția Sa Lect. univ. dr. Benedict Bistrițeanul, împreună cu un sobor de preoți și diaconi, profesori ai Facultății de Teologie Ortodoxă.

- Slujba Vecerniei cu Litie, urmată de slujba Utreniei, săvârșită în paraclisul facultății cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” de Preasfinția Sa Lect. univ. dr. Benedict Bistrițeanul, împreună cu un sobor de preoți și diaconi, profesori ai Facultății de Teologie Ortodoxă.

- Slujba Vecerniei cu Litie, urmată de slujba Utreniei, săvârșită în paraclisul facultății cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” de Preasfinția Sa Lect. univ. dr. Benedict Bistrițeanul, împreună cu un sobor de preoți și diaconi, profesori ai Facultății de Teologie Ortodoxă.

Sâmbătă 30 ianuarie 2021 la Catedrala Mitropolitană a fost săvârșită Sfânta Liturghie de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. Din soborul de slujitori au făcut parte preoți profesori de la Facultatea de Teologie Ortodoxă și de la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca.

La momentul rânduit din cadrul Sfintei Liturghii, Părintele Mitropolit Andrei a hirotonit întru preot pe Diac. lect. univ. dr. Paul Siladi (a fost hirotonit diacon Duminiță 24 ianuarie 2021 în Catedrala Mitropolitană de către Înaltpreasfințitul Andrei).

În semn de apreciere pentru activitatea academică și pentru implicarea în misiunea Bisericii, Pr. lect. univ. dr. Răzvan Perșa a fost hirotesit iconom stavrofor, iar Diac. lect. univ. dr. Nicolae-Olimpiu Benea arhidiacon.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale „Isidor Todoran”.

La final a luat cuvântul Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul Facultății care a mulțumit tuturor pentru participarea la aceste manifestări și a subliniat actualitatea Sfinților Trei Ierarhi și misiunea deosebită pe care au împlinit-o în societatea în care au viețuit.

Dr. Dacian But-Căpușan

† PS VASILE Someșanul

Ianuarie 2021

01 ianuarie (Tăierea-împrejur cea după trup a Domnului; Sfântul Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei – Anul Nou)

În Paraclisul Episcopal, asistă la Sfânta Liturghie unde rostește ecfonise și binecuvântări, aducând mulțumire Bunului Dumnezeu și Sfântului Vasile cel Mare, ocrotitorul spiritual, pentru toate binecuvântările primite.

03 ianuarie (Duminica dinaintea Botezului Domnului)
Asistă la Sfânta Liturghie săvârșită în Paraclisul Episcopal, rostind ecfonise și binecuvântări.

06 ianuarie (Botezul Domnului)
La sărbătoarea Bobotezei, în Paraclisul Episcopal, asistă la Sfânta Liturghie rostind ecfonise și binecuvântări.
Săvârșește apoi Slujba Sfințirii Marii a apei (Agheasma Mare), conform rânduielii.

07 ianuarie (Soborul Sfântului Proroc Ioan Botezătorul)
Asistă la Sfânta Liturghie săvârșită în Paraclisul Episcopal și rostește ecfonise și binecuvântări.

10 ianuarie
În *Duminica după Botezul Domnului*, asistă la Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

Preasfințitul Părinte Vasile Someșanul, asistând la Sfânta Liturghie oficiată în Capela „Sf. Ierarh Vasile cel Mare și Sf. Iulian din Tars” din cadrul Așezământului de vârstnici din localitatea Popești, jud. Cluj (slujitor: Pr. Radu Bob), la sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur.

16 ianuarie
Pe esplanada din fața Catedralei Greco-Catolice din Piața Timotei Cipariu din municipiul Cluj-Napoca, asistă la slujba de înmormântare a Preasfințitului Părinte Florentin Crihălmeanu, Episcopul Eparhiei Greco-Catolice de Cluj-Gherla, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

17 ianuarie (Duminica a 29 – a după Rusalii)
Asistă la Sfânta Liturghie săvârșită în Paraclisul Episcopal și rostește ecfonise și binecuvântări.

24 ianuarie
În *Duminica a 31 – a după Rusalii*, asistă la Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal și rostește ecfonise și binecuvântări.

30 ianuarie
La sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, în Capela „Sf. Ierarh Vasile cel Mare și Sf. Iulian din Tars” din cadrul Așezământului de vârstnici din localitatea Popești, jud. Cluj (slujitor: Pr. Radu Bob), asistă la Sfânta Liturghie unde rostește ecfonise și binecuvântări. La finalul slujbei a binecuvântat noua bibliotecă din cadrul așezământului.

31 ianuarie (Duminica a 32 – a după Rusalii, cinștind și pe Sf. Mc. Doctori fără de arginți Chir și Ioan)
Asistă la Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

A consemnat Pr. Gheorghe-Daniel Puian

† **BENEDICT BISTRITĂNEANUL**
EPISCOP VICAR AL ARHIEPISCOPIEI VADULUI,
FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Ianuarie 2021

1 ianuarie: de Anul Nou, săvârșește Liturgia Sfântului Vasile cel Mare și predică în Biserica Schimbarea la Față din Cluj-Napoca;

3 ianuarie: în Duminica dinaintea Botezului Domnului, liturghisește și rostește un cuvânt de învățătură la Mănăstirea Pantocrator (Protopopiatul Beclean);

4 ianuarie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial;

5 ianuarie: în ajunul Bobotezei, de la ora 17⁰⁰, săvârșește Liturgia Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia și predică în Biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăștur;

6 ianuarie: de Bobotează, liturghisește și rostește un cuvânt omiletic în Biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăștur. La finalul slujbei, în pridvorul bisericii, săvârșește Sfințirea cea Mare a apei;

7 ianuarie: de Sfântul Ioan Botezătorul, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în satul Brăzești (Parohia Sartăș, satul natal) din Protopopiatul Câmpeni (Arhiepiscopia Alba Iuliei);

8 ianuarie: program de audiențe la birou;

9 ianuarie: slujește Vecernia cu Litie și Utrenia la Mănăstirea Mihai-Vodă din Protopopiatul Turda;

10 ianuarie: în Duminica după Botezul Domnului, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Biserica Pogorârea Sfântului Duh din cartierul clujean Grigorescu;

11 ianuarie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial;

12 ianuarie: face o vizită pastorală în comuna Băișoara;

13 ianuarie: program de audiențe la birou; în Parohia Spermezeu, alături de PS Macarie, Episcopul Europei de Nord, oficiază slujba înmormântării pentru adormitul întru Domnul, Ioan Bindea. Este însoțit de PC Protos. Simeon Pinteș și de PC Protos. Natanael Zamfirache, slujitori ai Catedralei Mitropolitane;

14 ianuarie: slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal; predă online cursul de Limba și Literatura siriacă;

15 ianuarie: program de audiențe la birou; în fața Teatrului Național, participă la comemorarea a 171 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu și aniversarea Zilei Culturii Naționale. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PC Pr. Cornel Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei;

16 ianuarie: alături de ÎPS Mitropolit Andrei, pe esplanada din fața Catedralei Greco-Catolice în Piața Cipariu, participă la înmormântarea PS Florentin Crihălmeanu, Episcopul Eparhiei greco-catolice de Cluj-Gherla; de la ora 18⁰⁰, slujește Vecernia cu Litie și rostește un cuvânt de învățătură la Paraclisul Facultății de Teologie. Face o vizită în căminul teologic și binecuvintează cu apă sfințită camerele studenților. Este însoțit de PC Pr. Grigorie Foltis, duhovnicul Facultății de Teologie;

17 ianuarie: în Duminica a XXIX-a după Rusalii, liturghisește și predică la Catedrala Mitropolitană;

18 ianuarie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial;

19 ianuarie: face o vizită pastorală în Protopopiatul Turda la parohiile: Turda I-III, Turda Băi, Turda Capelă I-II, Mihai Viteazu I-II și Mănăstirea Cheile Turzii. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, Protopop de Turda;

20 ianuarie: program de audiențe la birou;

21 ianuarie: slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal; face o vizită pastorală la Mănăstirea Crucea Iancului din Protopopiatul Huedin; de la ora 18⁰⁰, examinează online studenții la cursul de Limba și Literatura siriacă;

22 ianuarie: program de audiențe la birou; de la ora 17⁰⁰, la Capela Veche din cartierul clujean Mănăștur, oficiază slujba Priveghiului și rostește un cuvânt de mângâiere la căpătâiul adormitei întru Domnul, Ileana Oros, soția Pr. Andrei Oros (fost preot slujitor al Parohiei Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăștur);

23 ianuarie: de la ora 12⁰⁰, în parohia Sălciua (Protopopiatul Câmpeni, Arhiepiscopia Alba Iuliei) săvârșește Sfânta Taină a Botezului pentru pruncul Andrei Negrea; de la ora 17⁰⁰, slujește Vecernia cu Litie și Utrenia la Mănăstirea Mihai-Vodă din Protopopiatul Turda;

24 ianuarie: în Duminica a XXXI-a după Rusalii, alături de ÎPS Mitropolit Andrei, slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește un cuvânt aniversar la împlinirea vârstei de 72 de ani a Înaltpreasfinției Sale;

25 ianuarie: de Sfântul Ierarh Grigorie Teologul, liturghisește și predică în filia Moara de Pădure (Parohia Săcel) cu ocazia hramului. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, Protopop de Turda;

26 ianuarie: face o vizită pastorală în parohiile cluje-ne: Sfântul Ilie Tesviteanul, Sfinții Ioachim și Ana, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Gheorghe (cartier Gruia), Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan (Cora) și Sfinții Împărați Constantin și Elena. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopop de Cluj II;

27 ianuarie: program de audiențe la birou; de la ora 18⁰⁰, la Paraclisul Facultății de Teologie, slujește Vecernia cu Litie și Utrenia în cinstea sfinților sirieni, Efreim și Isaac. La finalul slujbei rostește un cuvânt de învățătură;

28 ianuarie: cu ocazia prăznuirii Sfinților Efreim Sirul și Isaac Sirul, slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal; face o vizită în comuna Chinteni;

29 ianuarie: participă în calitate de șef de comisie la concursul pentru ocuparea postului vacant de Lectur universitar la disciplina Bizantinologie, în cadrul Facultății de Teologie; de la ora 18⁰⁰, slujește Vecernia cu Litie și Utrenia la Paraclisul Facultății de Teologie. Rostește un cuvânt de învățătură;

30 ianuarie: de Sfinții Trei Ierarhi, liturghisește și predică în Parohia Spermezeu (Protopopiatul Beclean). Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș (Protopop de Beclean), de PC Pr. Alexandru Ciui (Protopop de Cluj II) și de PC Pr. Dan Hognogi (Protopop de Cluj I); de la ora 17⁰⁰, slujește Vecernia cu Litie în Biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăștur. La finalul slujbei rostește un scurt cuvânt de învățătură;

31 ianuarie: în Duminica a XXXII-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Fundătura (Protopopiatul Gherla). Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopop de Gherla. În cadrul slujbei, hirotonește diacon pe teologul Cristian Moldovan, Directorul Centrelor de pelerinaje Renașterea.

A consemnat **Diac. Sergiu Iustin Pop**, secretar de cabinet

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertzienă”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Ianuarie 2021

1 Ianuarie(Tăierea Împrejur a Domnului. Sfântul Ierarh Vasile cel Mare. Anul Nou)

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Iacobeni, protopopiatul Turda, pe diaconul Marian Florin Broca. Acordă domnului arhitect Ionel Vitoc, Președintele Fundației Culturale „Carpatice” din Cluj-Napoca, distincția „Crucea Transilvană”.

În fața Catedralei Mitropolitane, oficiază slujba de Te-Deum cu prilejul intrării în noul an. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

2 ianuarie

În biserica parohiei Baciu I, protopopiatul Cluj I, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria Ilinca, nepoata părintelui paroh Dumitru Boca. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica din Vânători, protopopiatul Huedin, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Miriam, fiica părintelui paroh Bogdan Andrei Mustea. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

3 ianuarie

În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din centrul municipiului Turda (parohi: Prot. Alexandru Rus și Pr. Grigore Marchiș), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă fostului paroh, Prot. Gheorghe Gotea, distincția „Crucea Transilvană”. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele pensionar Vasile Sicoe.

Oficiază slujba de binecuvântare a ampleror lucrări efectuate la casa parohială a Bisericii „Sfinții Arhangheli” din Turda. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

4 ianuarie

Face o vizită pe șantierul de pictură, în tehnica mozaic, al Catedralei Mitropolitane. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

5 ianuarie

Prin intermediul sectorului misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, coordonat de domnul consilier Liciniu Câmpian, împarte daruri comunităților de romi de la Pata Rât. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Pavecernița Mare, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

6 Ianuarie(Botezul Domnului)

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Oficiază slujba Sfințirii celei Mari a Apei și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Primește la reședință autorități civile și militare prezente la slujba de Bobotează în Piața „Avram Iancu” din fața Catedralei Mitropolitane.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia Mare și rostește un cuvânt de învățătură.

7 Ianuarie(Soborul Sfântului Ioan Botezătorul)

Cu prilejul hramului, în Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din cartierul clujean Mărăști (parohi: Pr. Nelu Alexandru Hales și Pr. Adrian Podaru), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Face o vizită în parohia Someșul Cald, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Cosmin Bucșa).

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, oficiind slujba privegheii prilejuate de sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi, Capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, în seara zilei de 29 ianuarie 2021.

8 ianuarie

Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

9 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Sergiu și Ana Maria Stanciu. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Litia și rostește un cuvânt de învățătură.

10 ianuarie

În Biserica „Nașterea Domnului” din cartierul dujean Gheorgheni (parohi: Pr. Cons. Cornel Gheorghe Coprean și Pr. Ciprian Călin Talos), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

11-14 ianuarie

Se reculege la Mănăstirea „Buna Vestire” de la Cormaia, protopopiatul Năsăud. Participă la programul slujbelor. Luni, 11 ianuarie, se întâlnește cu PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox al Europei de Nord. Marți, 12 ianuarie, se întâlnește cu domnul Emil Radu Moldovan, Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud. Miercuri, 13 ianuarie, face o vizită la capela construită pentru turiști în Pasul Rotunda. Joi, 14 ianuarie, în sala festivă a mănăstirii, rostește un cuvânt duhovnicesc către obște.

15 ianuarie

În sobor de arhierei, în Catedrala Mitropolitană din Sibiu, ia parte la slujba de înmormântare a adormitului întru Domnul, preot Iosif-Mircea Păcurariu, membru al Academiei Române și profesor la Facultatea de Teologie „Sfântul Andrei Șaguna”. Dă citire mesajului domnului Acad. Prof. Univ. Dr. Ioan Aurel Pop, Președintele Academiei Române și rostește un cuvânt de mângâiere.

16 ianuarie

În Piața „Timotei Cipariu” din Cluj-Napoca, asistă la funeraliile Preasfințitului Părinte Florentin Crihălmeanu, episcop greco-catolic de Cluj-Gherla. Este însoțit de PS Părinte Benedict Bistrițeanul, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Primește la reședință pe domnul ministru Victor Opaschi, Secretarul de Stat pentru Culte în Guvernul României.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

17 ianuarie

La Mănăstirea „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul” de la Nușeni, protopopiatul Beclean, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Săvârșește slujba rasoforiei pentru fratele Gavriil Mititean, devenit rasoforul Gherasim. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesesește întru duhovnic pe PC Pr. Marian-Florin Broca, parohul din Iacobeni, protopopiatul Turda.

18 ianuarie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează întâlnirea de lucru a comisiei ce se ocupă cu lucrările de restaurare realizate la vechea biserică de zid a Mănăstirii Nicula.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

19 ianuarie

Face o vizită în protopopiatul Beclean. În parohia Ciceu Mihăiești (paroh: Pr. Călin Vaida), îl vizitează pe PC Pr. Timoftei Găurean, fost paroh în Agrieș. Vizitează parohiile Bața (paroh: Pr. Ionel Daniel Olari), Coldău (paroh: Pr. Liviu Colceruga), Măluț (paroh: Pr. Dumitru Știr) și Mănăstirea „Pantocrator” de pe Valea Viilor din Beclean. Face o vizită pe șantierul de amenajare a noii case parohiale a Parohiei Beclean IV (paroh: Prot. Cristian Dragoș) și la sediul protopopiatului Beclean în vederea rezolvării unor probleme administrative.

20 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

21 ianuarie

În curtea bisericii din Lemniu, județul Sălaj, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Gheorghe Benea, tatăl protosinghelului Grigorie, starețul Mănăstirii-Memorial „Sfinții Patruzeci de Mucenici” de la Gherla. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită la sediul protopopiatului Dej pentru rezolvarea unor probleme administrative.

Primește la reședință oficialități centrale, județene și locale, civile și militare, preoți și credincioși veniți pentru a-l felicita cu prilejul împlinirii a 72 ani de viață. Rostește un cuvânt de mulțumire.

În Catedrala Mitropolitană, împreună cu Preasfințitul Părinte Ignatie, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesesește întru protosinghel pe PCuv. Ierom. Maxim Morariu, viețuitor în obștea Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului.

25 ianuarie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

26 ianuarie

Face o vizită în protopopiatul Huedin. Vizitează parohiile Sâncraiu (paroh: Pr. Eusebiu Rus), Buteni (paroh: Pr. Dan Mihai Muntean) și Ciuleni (paroh: Pr. Ovidiu Joldeș). Se reculege preț de câteva clipe la mormântul părintelui protopop Dorel Pușcaș, situat în incinta sediului protopopiatului. Săvârșește o scurtă slujbă de pomenire.

27 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

28 ianuarie

La Facultatea de Teologie, prezidează comisia de evaluare a

candidaților la concursurile de promovare a gradelor profesionale susținute de Lect. Univ. Dr. Claudia-Cosmina Trif și Pr. Conf. Univ. Dr. Gabriel Gărdan. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

29 ianuarie

La Facultatea de Teologie, prezidează comisia de evaluare a candidatului la concursul de promovare a gradului profesional-susținut de tânărul teolog Dr. Mihail Mitrea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Participă on-line la emisiunea Actual Regional de la TVR Cluj, dedicată împlinirii a 10 ani de la mutarea la Domnul a vrednicului de pomenire Mitropolit Bartolomeu Anania.

30 Ianuarie (Sfinții Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan)

Cu prilejul hramului Școlilor Teologice, în Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama Capelei „Sfântul Ierarh Nicolae” din incinta Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, pe diaconul Paul Bogdan Siladi. Hirotesesește întru iconom stavrofor pe PC Pr. Răzvan Perșa și întru arhidiacon pe PC Diac. Olimpiu Nicolae Benea, cadre didactice la Facultatea de Teologie.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

31 ianuarie

În Biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Bistrița (parohi: Pr. Ioan Pinteș și Pr. Ștefan Borodi), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Oficiază slujba parastasului pentru vrednicul de pomenire mitropolit Bartolomeu Anania, la împlinirea a zece ani de la mutarea sa în eternitate. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, oficiind slujba Sfințirii celei Mari a Apei în fața Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca în ziua de Bobotează, 2021.

22 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

23 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

24 Ianuarie

În Catedrala Mitropolitană, împreună cu PS Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor și PS Părinte Benedict Bistrițeanul, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotonește întru diacon pe tânărul Paul Bogdan Siladi, cadru universitar la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

La monumentul lui Alexandru Ioan Cuza din fața Prefecturii Județului Cluj, oficiază o slujbă de Te-Deum cu prilejul împlinirii a 162 ani de la Unirea Principatelor Române. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la ceremonialul organizat cu acest prilej.

„Istoria noastră de lupte și jertfe trăiește-n Unirea de azi”

Elena Pârvu

Victoriile de la Mărăști, Mărășești și Oituz au fost decisive și anunțau sfârșitul războiului purtat sub deviza „Pe aici nu se trece”. Pământul țării a fost apărat nu numai de cei care au luptat în tranșee la 1917, ci și a miilor de ostași al căror glas răsună de sub glia străbună din vremuri vechi... Renumitul „spărgător de fronturi”, feldmaresalul von Mackensen și-a recunoscut înfrângerea și, împreună cu armata sa, a făcut cale-întoarsă, sub tirul uralelor ardelenilor ce veneau, și ei, din ținuturile în care au fost trimiși de împăratul de la Viena: pe fronturile din Italia și Galizia. Ardelenii au înfruntat, și ei, moartea, dar într-un război ce nu era al lor, chinuți de gândul dezertării și sfârșind de multe ori, precum Apostol Bologa, eroul romanului Pădurea Spânzuraților de Liviu Rebreanu. Închisorile și deportările au adus și ele nemulțumiri, dar Ardealul a rezistat. Se cu-

vine să aducem mulțumiri Bisericii, instituție care de-a lungul vremii, nu a lăsat să fie acoperit „graiul neamului”, vorba poetului George Coșbuc. Arzându-și hainele militare de teamă să nu-și îmbolnăvească familia cu microbii și păduchii aduși de pe front, ardelenii își primeneau acum, fericiți, frumoasele costume naționale ce zăceau de atâta vreme pe fundul lăzilor de zestre... Și miracolul așteptat de veacuri a sosit; 1 Decembrie, 1918, a adunat pe urmașii lui Horea și Iancu la Alba Iulia, acolo unde s-a decis Marea Unire, sub faldurile tricolorului național. Au venit și-au convenit în Sala Unirii alipirea Transilvaniei la România, și reprezentanții de frunte ai românilor transilvăneni din Partidul Național Român: Ștefan Cicio Pop, George Pop de Băsești, Alexandru Vaida Voevod, Vasile Goldiș, Iuliu Maniu, Aurel Vlad, Nicolae Comșa ș.a.. România Mare reunea pământurile românești despărțite de nedreptatea vremurilor istorice: Basarabia, Bucovina, Transilvania. În sfârșit, românii puteau rosti precum poetul național Mihai Eminescu: „De la Nistru până la Tisa...”, versuri spuse acum cu sacrificiul biruinței.

O realizare atât de mare impunea și integrarea noilor teritorii la România. În Transilvania, s-a creat în 2 Decembrie 1918, Consiliul Dirigent, cu rol de guvern, ce avea ca președinte pe Iuliu Maniu. Sub egida acestui Consiliu, au luat ființă la Cluj o serie de instituții cu rol cultural, de care românii au fost privați de-a lungul vremii: Universitatea Românească, Academia de Agricultură, Institutele de Istorie, de Chimie, de Speologie, Muzeul Limbii Române, Grădina Botanică, Teatrul Național, Opera Română, Conservatorul de Muzică. Erau evenimente cu un larg ecou în inimile românilor și așteptate de veacuri.

Biserica locală clujeană și primul ei ierarh

Instituția care a menținut treaz românismul și a păstrat limba și tradițiile ce ne individualizează a fost, așa cum am menționat, Biserica. După Marea Unire, Biserica a cunoscut și ea un proces de reorganizare mai amplu, dar noi vom zăbovi la unul de importanță locală, precum a fost și înființarea unei noi eparhii. La Cluj, primul episcop a fost Nicolae Ivan, (1921-1936), care era recomandat de biografia bogată, de personalitatea neobosită, mereu în acțiune și mereu elaborând câte un proiect necesar bisericii și credincioșilor.

Nicolae Ivan (1855-1936), s-a născut la Aciliu, județul Sibiu. Își face studiile la Aciliu și Sibiu, (Liceul de Stat și Seminarul Teologic Andreian), fiind apoi numit învățător la Sălișteța Sibiului (1877-1884).

Hirotonit preot în 1884, este numit preot și profesor de religie la Penitenciarul din Aiud (1884-1890), apoi devine redactor responsabil la Telegraful Român din Sibiu (1890-1892), susținând în ședința Consistoriului arhidiecezan din Sibiu înființarea eparhiei de la Cluj. În 1892 i se încredințează conducerea protopopiatului Alba Iulia și administrația tractului Orăștie, muncind cu aceeași dăruire. Editează în 1892 Revista Orăștiei și susține acțiunile românești de promovarea culturii prin Astra iar în 1894, este numit, în paralel, și administrator protopopes la Orăștie. Mereu activ, el stimulează învățatorii pe linia culturalizării credincioșilor, susține școlile confesionale ortodoxe din Transilvania, și conștientizează românii de importanța apărării ființei naționale. Neobosita sa activitate nu putea trece neobservată, și la 1 iunie 1897 este ales asesor (consilier) economic la Arhiepiscopia Sibiului. Începe o nouă etapă deosebit de rodnică a activității sale. Astfel: a ridicat Catedrala Mitropolitană din Sibiu și clădirea Academiei Teologice Andreiene (azi Facultatea de Teologie), a fost membru în Congresul Național Bisericesc al Mitropoliei Ardealului și al Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului, a militat pentru înființarea statului național român și a fost vicepreședinte al Comitetului Central al PNR din Transilvania.

Arhimandritul Nicolae Ivan, asesor consistorial la Sibiu.

Visul lui Andrei Șaguna și al său, s-a realizat prin înființarea Episcopiei Clujului la 22 iunie 1921. Nicolae Ivan avea deja vârsta de 66 de ani, dar manifesta o tinerete activă, așa cum a fost toată viața. La Cluj, în cei 15 ani de arhierie, construiește Catedrala, înființează Academia Teologică Ortodoxă în local propriu și cu un corp profesoral de elită, de asemenea, pune bazele muzeului de artă din subsolul catedralei, a unui orfelinat și a unui cămin preotesc, înființează o tipografie și revista Renașterea, cumpără și construiește clădiri în zona centrală ce devine un adevărat centru bisericesc. Pe lângă activitatea bisericească, are și o bogată activitate publicistică, colaborând la: Telegraful român, Foiaia poporului și Țara noastră ce apăreau la Sibiu, la Gazeta Transilvană ce apărea la Brașov, precum și la Renașterea de la Cluj. Se muncea mult în această eparhie, dar se recuperau astfel multe așteptări ale românilor de-a lungul vremilor.

Școala Normală de Fete

În acest context dorim să amintim și relația Școlii Normale de fete din Cluj cu eparhia clujeană. Înființată printr-o hotărâre a Consiliului Dirigent din 12-15 iunie 1919, Școala Normală de fete devine într-o perioadă scurtă o școală model pentru școlile normale din țară. Evident, a contat foarte mult în această ascensiune, conducerea școlii și colectivul de cadre didactice cu prestanță, harnice, întreprinzătoare și cu o bogată simțire patriotică. An de an, inspecțiile efectuate de oameni de mare valoare, ca Ion Vidu, muzicolog, Șerban Cioculescu, critic literar, Vladimir Ghidionescu, șeful catedrei de pedagogie a Universității din Cluj, precum și de alți inspectori școlari, au pus în lumină progresele înregistrate de școală, pregătirea tot mai bună a elevilor, sporirea continuă a bazei materiale.

O atenție deosebită se acorda modulului de predare a religiei în școală. Numeroase procese verbale de inspecție vorbesc de metodologia acestor ore de religie ortodoxă și greco-catolică, pe care erau încadrați preoții: Enea Romanțan și Patriciu Cureau pentru religie ortodoxă și Dumitru Glodeanu pentru religie greco-catolică. Astfel, un proces verbal din 30 martie 1934 a inspectorului catehetic Titus Matei, profesor la Academia Teologică consemna importanța predării religiei în școală: „Am adresat elevelor și elevilor câteva cuvinte arătându-le că, o națiune nu se poate întemeia decât pe piatra unghiulară a concepției de viață moral-creștină”. Corul Școlii Normale de fete, sub conducerea profesorului Augustin Bena, a fost și el prezent la sfințirea Catedralei Ortodoxe din 5 noiembrie 1933, alături de Corul Episcopiei și al Operei Române, primind

aprecierea Episcopului Nicolae Ivan, care a vizitat în numeroase rânduri școala și a avut de fiecare dată numai cuvinte de laudă.

În 1926, la Școala Normală a fost organizată, în fosta sală de ceremonii, o capelă pentru desfășurarea serviciului religios în școală, actualmente sala profesorală a liceului. Cu un iconostas impunător și cu o pictură de influență bizantină, capela se pare că a fost opera lui Anastasie Demian și Catul Bogdan, amândoi profesori la Academia de Artă, precum și autorii picturii din Catedrala Ortodoxă. La schimbarea regimului, pe baza unui ordin al Ministerului Învățământului Public, pictura nu este distrusă, dar i se aplică un strat gros de var. În urma lucrărilor de reconducere a școlii, au fost descoperite pe tavanul sălii profesorale și pe pereți, picturi religioase dintr-o frescă ce a intrat în Patrimoniul Național. În ciuda eforturilor depuse, a sprijinului Arhiepiscopiei și a finanțării, lucrarea a fost sistată.

În 1940, nori grei s-au abătut peste țară, și o furtună a trecut și peste școală. După odiosul dictat de la Viena, într-un ultim proces verbal de inspecție din perioada interbelică, se însemna lapidar, de o mână și un suflet puternic marcate, ce obiecte se vor evacua, iar școala se refugiază la Sibiu, la fel ca universitatea și alte instituții. Cea mai mare parte din bunuri, în speranța revenirii, au fost adăpostite în incinta Episcopiei Ortodoxe - Cluj.

După terminarea războiului, refugiații se întorc acasă, dar Clujul trăia vremuri tulburi. Școala Normală nu-și poate recupera localul decât după un an, din cauza degradării clădirii care a servit drept sediu pentru sovietici. Nici inventarul depozitat la Episcopie nu a putut fi recuperat pentru că și pe aici au trecut armate maghiare, germane, sovietice, care au deteriorat totul.

Cu toate greutățile întâmpinate, se încearcă reînnoirea tradiției, dar nu pentru mult timp. Conținutul învățământului începe să resimtă sensul schimbărilor politice: la conducerea școlii și în rândul colectivului didactic apar oameni noi, sunt regândite programele de învățământ și în baza programei aprobate cu nr. 337937 / 1945, se renunță la predarea religiei în școli. Comitetul de părinți, ce cuprindea și intelectuali de seamă, realizează pericolul politic al schimbărilor și, în ședința din 24 mai 1946, sunt aleși ca președinți de onoare ai Comitetului școlii Preasfințitul Părinte Nicolae Colan, Episcop al Clujului, Vadului și Feleacului, Înalt Preasfințitul Dr. Iuliu Hossu, Episcop de Cluj-Gherla, precum și profesorul doctor Iuliu Hațieganu. Anul școlar 1946 / 1947 se deschidea în prezența onoraților președinți, într-un moment politic tensionat și într-o situație economică dezastruoasă a țării.

Trecând printr-un adevărat proces metamorfozic, Școala Normală a devenit ceea ce este azi, Liceul teoretic „Nicolae Bălcescu”, o școală de prestigiu a învățământului preuniversitar clujean, ba chiar mai mult, o școală pentru mileniul trei.

După evenimentele din 1989, printre primele măsuri luate a fost și reintroducerea religiei în școli, ca dorință de a se îmbogăți zestrea spirituală a copiilor. În acest sens, a fost o adevărată concurență pentru organizarea cabinetelor de religie. Astfel, în 1996 a luat ființă la Liceul „N. Bălcescu” un cabinet de religie greco-catolică și unul de religie ortodoxă, precum și o capelă ortodoxă, sfințită cu hramul „Sfântul Nicolae”. Trebuie apreciată catedra de religie și pentru faptul că patronează numeroase acțiuni caritabile, precum Târgul de jucării și cadouri, ce antrenează toți elevii școlii, iar fondurile strânse sunt alocate copiilor săraci, căminelor de bătrâni și orfelinatelor.

Acum, când se împlinesc 100 de ani de la înființarea Eparhiei de Cluj, ne-am întors deci, pentru o clipă, privirile spre trecut, nu ca să zăbovim în reverii romantice, ci pentru a cunoaște o experiență de viață. Iar viața unor instituții precum Eparhia Ortodoxă, sunt ca viața unui om. Nu-și ating bine un ideal, și altele i se deschid în cale. Doamne Ajută!

Bibliografie:

-www.mitropolia-clujului.ro^episcopul-nicolae-ivan
-Pârvu Elena, Ionescu Ancuța, Liceul Teoretic „Nicolae Bălcescu” - școală de prestigiu a învățământului preuniversitar clujean -. 90 de ani de învățământ românesc, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2010.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit **ANDREI ANDREICUȚ**

Vicepreședinte:
PS Episcop-Vicar **BENEDICT BISTRITĂNEANUL**

Vicepreședinte onorific
PS Episcop-Vicar **VASILE SOMEȘANUL**

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor-șef:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. dr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Loghin, Ierom. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Pârvu, Protos. Simeon (Pintea), Diac. Sergiu Iustin Pop, Pr. Gheorghe-Daniel Puian, Eugen Adrian Truță, Nicolae Turcan.

ÎPS Bartolomeu a trecut luminând pământul

Evocări și gânduri despre artă ale unui
scriitor de seamă

Interviu cu scriitorul Miron Scorobete, realizat de Bogdan Herțeg.

Nu l-am cunoscut personal pe Înaltpreasfințitul Părinte Bartolomeu Anania, cum nu l-am cunoscut personal nici pe Înaltpreasfințitul Părinte Justinian Chira. Sunt două întâlniri fără de care inima mea e mai săracă. Am rămas cu înțelegerea că ei sunt și nu sunt ai acestui timp.

Încercând să găsec mărturii despre ÎPS Părinte Bartolomeu, mi s-a spus că în spațiul clujean un punct de reper veritabil este scriitorul Miron Scorobete, un intelectual adevărat cu care mitropolitul s-a sfătuit. Mirarea mea este că și domnul Miron Scorobete este și nu este al acestui timp. După cum mărturisea într-un articol: „Eu vin din preistorie. O spun nu metaforic, ci definind riguros o realitate palpabilă, asupra căreia am meditat cu gravitate, fiind vorba nu doar de destinul meu personal, ci de mersul acestei lumi în care ne e dat să trăim”. Volumele de versuri, precum *Scrisori din Isihia*, *eseul religios Norul de martori*, *studiul Dacia edenică* sunt cuvinte ale domnului Miron Scorobete ce se nasc în înțelegerea vieții firești și care curg printr-o existență în care sufletul românului blajin se simte străin. Sunt cuvinte ce își caută cititorii pentru a le dărui mult.

Bogdan Herțeg

Bogdan Herțeg: - În ce împrejurări l-ați cunoscut pe ÎPS Bartolomeu Anania? Care a fost prima impresie pe care v-a creat-o? Care a fost baza prieteniei ce v-a legat?

Miron Scorobete: - Pe Arhimandritul, pe atunci, Bartolomeu Anania îl știam din scris și ne telefonam. Conducea Editura Institutului Biblic și de Misiune al BOR. Era perioada în care scoteau „Părinți și Scriitori Bisericești”, colecție inițiată de dânsul, iar eu nu voiam să pierd niciun volum – se obțineau foarte greu, difuzarea era inexistentă. Tocmai îl pregătime pentru tipar pe Origen și mi-a ținut la telefon o dezvoltată prelegere despre el, dar nu ca un curs de la catedră, ci ca o Laudatio, parcă-l făceam Doctor Honoris Causa. Față către față ne-am întâlnit imediat după înscăunarea ca Arhiepiscop la Cluj. A ținut la Casa de Cultură a Studenților o primă întâlnire cu publicul clujean, pentru că își dorea o mai mare deschidere a Bisericii spre laicatul, o mai fertilă osmoză între cult și cultură. După câteva zile am primit o invitație, împreună cu soția, la un prânz la Arhiepiscopie. Eu aveam pregătită o cerință care mă frământa de mult. „ÎPS Voastră”, voiam să-i spun, „Catedrala noastră e neterminată – ca majoritatea proiectelor românești. Turla mare trebuia înconjurată de patru turle mici, numai două coloane au capitulurile sculptate, fiți ÎPS Voastră ctitorul care o desăvârșește!”. ÎPS ne-a primit mai mult familiar decât ceremonios și de cum ne-am așezat la masă ne-a spus: „V-am invitat în cadrul unui program pe care vreau să-l fac cu toți intelectualii de vază din Cluj. Nu doresc să reduc comunicarea cu ei la predica duminicală. Vreau să-i cunosc, să le știu preocupările, să lucrăm împreună la propășirea acestei prestigioase urbe de care sunt puternic legat încă din studenție. Și iată cu ce doresc să încep – și ne-a dus la fereastră de unde vedeam Catedrala. Vedeți acele teșituri din jurul turlei? Acolo erau proiectate patru turle, dar care, de graba inaugurării și din lipsă de fonduri, nu s-au mai făcut. Și vedeți capitulurile coloanelor că sunt numai cioplite, nu sunt sculptate? Am căutat proiectul original al lui Cristinel și le voi face exact așa cum le-a gândit el”. Bineînțeles că eu nu mi-am mai expus doleanța pentru că ea era parafată mai înainte ca să apuce să fie formulată. Acesta era ÎPS Bartolomeu, venea în întâmpinarea omului cu răspunsul la exact ce acela avea pe suflet.

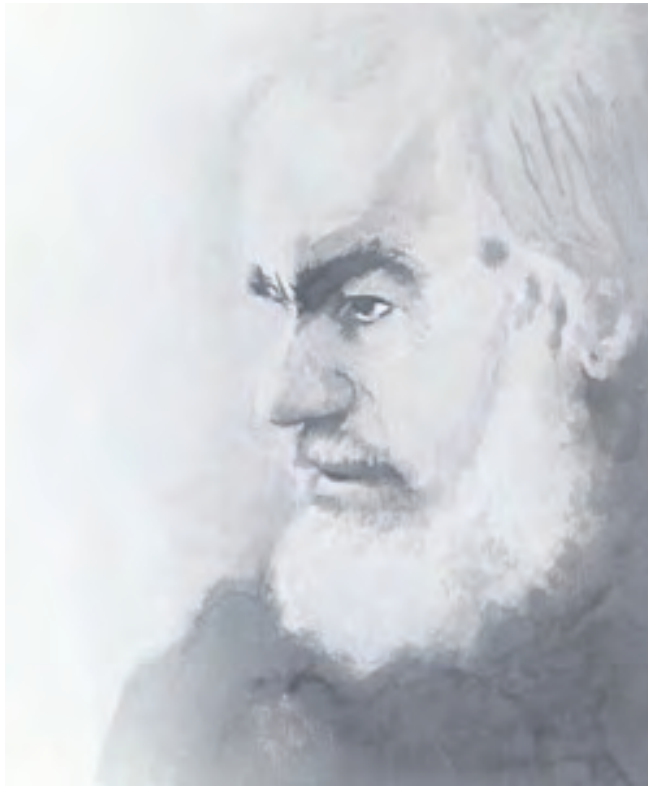
Bogdan Herțeg: - Ce fel de suflet era, ce fel de suflet este ÎPS Bartolomeu? Citind din volumul dumneavoastră *Scrisori din Isihia*, câteva

versuri par legate de fostul mitropolit al Clujului: „Și dac-am trecut luminând/ noaptea bună numită pământ// să știm că în zorii ce vin,/ mai ușori decât giulgiul de in/ ne-ntoarcem iar în senin” (din poezia *Senin*).

Miron Scorobete: - Versurile pe care aveți amabilitatea de a le cita mă scutesc de la alt comentariu. Da, acesta a fost: a trecut luminând pământul care, fără acea lumină, ar fi fost mult mai înnoptat.

Bogdan Herțeg: - În *Memoriile sale*, ÎPS Bartolomeu nota că abia când a lucrat la îndreptarea traducerii Bibliei a înțeles rolul eforturilor sale scriitoricești. Ați purtat cu sfinția sa discuții cu privire la natura și funcționalitatea literaturii? Care erau axele, reperele acestor discuții?

Miron Scorobete: - În desele noastre convorbiri – a fost o lungă perioadă în care ne vedeam zilnic – referirile la literatură erau frecvente. Farmecul expunerilor sale consta în aceea că dânsul nu vorbea în precepte, în noțiuni abstracte, ci evocările aveau o asemenea concretețe, încât îți dădeau senzația că ești la fața locului. E drept că și avea ce evoca, îi cunoscuse pe toți marii scriitori interbelici. Arghezi, fascinat de apariția noului talent, i-a scris prefața la un volum din perioada afirmării literare. I-a cunoscut îndeaproape pe protagoniștii „Rugului aprins”, le făcea fiecăruia portretul, povestea întâmplări dramatice sau anecdotice cu ei. Imaginați-vă o Rotonda plopilor aprinși orală, revărsată ca o cascadă, fără chingile constrângătoare ale tiparului. Mai trebuie precizat că își depăna acele amintiri fără emfază, fără strop de înfumurare, „iată cu cine am stat eu de

vorbă!”, cu un firesc desăvârșit, chiar cu umor, mai mult în ton de fierăria lui Iocan, decât de simpozion literar.

Bogdan Herțeg: - Dumneavoastră, fiind poet și prozator, membru în Uniunea Scriitorilor, cum vă raportați la operele literare ale ÎPS Bartolomeu? Care creație literară credeți că reprezintă cel mai bine viziunea sa despre om și lume?

Miron Scorobete: - De bună seamă, un loc proeminent în creația sa literară îl ocupă dramaturgia, unde se fac forări în străfundurile ancestralității românești, până în mit. Atitudine întâlnită și în proză, cu deosebire în *Amintirile peregrinului apter* și în romanul *Străinii din Kipukua* (pe care mi l-a trimis pe când era la București, înainte de a ne cunoaște). Dacă e să-mi dezvălui o slăbiciune personală, aceasta e cartea de *Memorii*, adevărată frescă a secolului XX de la război încoace, făcută însă cu o sinceritate crudă, dar și într-un mod fascinant, care te subjugă. Evocând fuga, iarna, prin munți, singur, cu perspectiva prinderii de către potera securității, spune: „Seara mă pierdeam în apusurile de soare de pe Retezat, atât de sfinte în frumusețea lor de lumină încât, dacă aș fi murit atunci și aș fi știut că sufletul meu merge în rai, n’aș fi simțit trecerea”. Cuvinte la care nu se poate să nu tresară inima oricui, la care a mea, născut și crescut în reflexele apusurilor de pe Retezat,

„atât de sfinte în frumusețea lor de lumină”, înflorește.

Bogdan Herțeg: - Cum se raporta la criticii literari? Era preocupat de aprecierea, de recunoașterea acestora? Dumneavoastră cum vedeți această dimensiune a receptării profesionalizate?

Miron Scorobete: - Se raporta firesc, judecându-i pe fiecare după merit. Vedeam criticul literar nu ca pe un sfinx care dă sentințe absolute, ci ca pe un ins informat, un specialist, care însă, om fiind, are lacunele lui, subiectivitățile lui și chiar interesele lui (sau ale altuia pe care îl slujește). Sigur că îl bucura o cronică favorabilă și îl supăra una desființătoare, mai ales că era nedreaptă, dar, cum zic, cu această surdina, cu luarea în calcul a unor circumstanțe extraestetice.

Bogdan Herțeg: - Care este destinul unui scriitor bun în România de acum? Ce ar determina o persoană tânără să-și urmeze potențialul scriitoricesc? Prin ce vămi trebuie să treacă dacă alege scrisul? Care este finalitatea mai de dorit – să devină un scriitor mediocre, dar publicat și apreciat, sau să devină un scriitor bun, însă uitat, ignorat?

Miron Scorobete: - Destinul unui scriitor bun în România de azi este același cu destinul unui profesor bun, al unui medic bun, al unui țaran bun în aceeași Românie. România de azi nu e România veritabilă, ci o Românie aflată în laborator, pe ea făcându-se operații de modificare genetică. Organismul ei sănătos se zbate să le respingă. Cei mai mulți dintre oameni cred că totul e pierdut. Eu, optimist fiind, pentru că un creștin nu poate fi decât optimist, altfel înseamnă că a pierdut una din cele trei virtuți fundamentale, speranța, eu am încredere că România va învinge și își va reveni. Abia atunci un scriitor bun nu va mai fi ignorat, ci prețuit la propria-i valoare.

Bogdan Herțeg: - Cât de periculoasă este mândria pentru un scriitor? Cu ce subiecte ar trebui înlocuite subiectele postmoderniste care gravitează prea mult în jurul egoului?

Miron Scorobete: - Mândria goală e periculoasă nu numai scriitorului, ci oricui. În schimb, încrederea în forțele proprii, bucuria că ai reușit în ceva, angajarea într-un proiect riscant, dar care ești convins că e spre bine, acestea nu sunt mândrie, sunt manifestări normale, iar tot ce e normal e de la Cel de Sus.

Până să stabilim ce e cu ego-ul în postmodernism, să vedem ce e postmodernismul. Postmodernismul nu e, așa cum vrea chiar prin denumire să sugereze, un nou curent artistic în succesiunea multelor care au fost, unul care urmează firesc modernismului. Nu, postmodernismul este un exploziv care urmărește aruncarea în aer a artei, distrugerea ei.

Cine mai citește azi pe Shakespeare? Îl citează toți cum ai flutura o diplomă, dar câți îl mai citec? Dar pe tragicii greci? Când nu se mai citește Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, cine să se mai ducă hăăat, până la *Don Quijote*? Ei bine, eu sunt unul care recitește a nu știu câta oară *Eneida* lui Vergiliu, unul pentru care Homer e tot autor preferat și îl savurează cu aceeași voluptate cu care Ulise degusta vinul tragic ce-i va aduce salvarea de la moarte. Ce vreau să spun cu asta? Că sunt unul care poate privi evoluția artei în ansamblu, în toată devenirea ei. Ei bine, ce constat? Că arta, de la picturile rupestre, la Grigorescu și Corneliu Baba, Renoir ori Rodin, ca să luăm doar artele plastice, mai „plastice”, dar aceeași e situația și în literatură și în muzică, în toate aceste milenii arta a mers în același sens cu creația Creatorului: idealul e ca omul din tablou să semene cu omul real, cerbul cu cerbul, copacul cu copacul. Artiștii erau considerați prelungiri ale mâinii divine, și ei creau o lume, dar în acord cu lumea creată de Dumnezeu, în armonie cu aceasta. A venit însă Picasso și nu i-a mai plăcut ce făcuse Creatorul, a făcut el altfel: a pus nasul în locul urechii, piciorul în cap, mâna în ochi. De aici a început ofensiva împotriva creației care arată așa cum a făcut-o Creatorul, dinamitarea artei „realiste” (termen compromis), instalarea suprealismului, artei abstracte, dadaismului, non-artei. După ce mii și mii de ani arta a construit, a venit și momentul ca ea (de fapt mai purtând doar abuziv denumirea de artă, în realitate fiind un curent contrar artei) să destructureze, să distrugă.

Cei ce se prefac că gustă așa ceva (o spun din experiență, nu fac presupuneri) sunt niște snobi și niște ipocriți. În realitate, nimănui nu-i place fetidul, haosul, nimicul.

Bogdan Herțeg: - De ce credeți că mulți artiști, oameni de cultură în general, sunt preocupați să se învârtă în cercuri intelectuale recunoscute?

Miron Scorobete: - Aici e o doză de vedetism, dar și o necesitate care trebuie înțeleasă. Visul artei este ca ea să fie cât mai larg cunoscută, ceea ce nu înseamnă vanitate, ci aspirație la statutul ei natural. Frecventând cercuri cu notorietate, artistul speră ca opera lui să se bucure și ea de o prețuire cât mai largă. Are o față de măritat, el o vede și frumoasă cum alta nu-i, și o scoate în lume.

Bogdan Herțeg: - În ce cercuri ar trebui să se învârtă sufletul românesc? Cum poate să se îndepărteze de la condiția de suflet consumator, îndreptându-se spre condiția de suflet creator?

Miron Scorobete: - Am spus mai înainte în ce stare se află România azi. Pentru ca sufletul ei să se manifeste normal, va fi nevoie ca ea să-și revină la normalitate. Sigur, starea ei trebuie să ne preocupe și să ne îngrijoreze. Dar, să știți, România nu e ușor de răpus. Azi e distrusă, specialiștii spun că pagubele suferite de ea în acest sfert de secol sunt mai mari decât în cele două războaie mondiale. Dar nu și-a dat duhul. Ea, din nefericire, e obișnuită cu astfel de situații, a trecut de prea multe ori prin ele, a căpătat imunitate. Imaginați-vă retragerea aureliană transpusă azi, să vină într-o zi un ordin: pleacă din țară armata, administrația, medicii (aceștia, câți au mai rămas, să fie evacuați și ei), inginerii, cadrele didactice, constructorii. Acum vedeți cine a mai rămas, în ce condiții, cu ce posibilități, cum să trăiască, cum să se apere. Exact asta s-a întâmplat atunci. Iar cei rămași, total descoperiți, nu au fost lăsați în pace, să supraviețuiască și ei cumva. Nu, peste ei au venit bande după bande de teroriști, puternic înarmați și de o sălbăticie inimaginabilă, omorau, violau, luau robi să le țesale caii, să le care calabalăcurile, curățau tot ce era de mâncare, nu rămânea după ei decât pământul pârjolit. Și asta nu o lună, nu un an: o mie de ani! Iar în asemenea condiții, când toată lumea credea că au pierit, românii cântau la fiecare Crăciun *Miorița*, pentru că altfel nu s-ar fi păstrat, melițau cânepa și coseau ia pentru Paști, încă îi mai știau vii pe Făt-Frumos și pe Ileana Cosânzeana, ca să ni-i transmită vii și nouă. Ce fel de popor e acesta? Cum să-l răpui?

Bogdan Herțeg: - Ce s-a întâmplat în existența dumneavoastră încât s-a produs acest salt poetic și fințial de la volumul *Imperiul unei singurătăți* (1985) la *Scrisori din Isihia* (1987)? *Întregul limbaj poetic e schimbat, e înălțat: „Tot ce-a fost greu am pus jos, / m-am dezbrăcat de tot ce-a fost treacă! / cum trandafirii se fac miroși, / cum clopotul greu se face dangă!”* (din poezia *Anastasis*).

Miron Scorobete: - Sigur că s-a produs o schimbare, deși atât cât se putea strecura printre colții cenzurii am strecurat și mai înainte. Iar dumneavoastră nu aveți cum să vă închipuiți ce însemna cenzura atunci. Ca să vă faceți o idee, un articol despre Eminescu a fost scos din *Tribuna* pentru că se amintea că în timpul școlărității, copilul Mihai trecuse și prin Cernăuți, iar cuvântul Cernăuți nu era voie să apară în presă. Dar mite o aluzie cât de cât la religie?! Or, eu în anii '60 publicam poezii în care existau aceste versuri: „Ce ușurare! / Adevărat a înviat! Adevărat... / Viața iar se naște! / Cu spinii'n jurul tâmplelor ca o coroană”.

Au fost însă și evenimente care m-au marcat. Eu am fost mort și am înviat – la propriu, în termeni anatomici, cât se poate de reali, nu la figurat. Apoi, eram director adjunct la Postul de Radio-Televiziune Cluj. E drept că, împreună cu directorul-prim Vasile Rebreanu, eram recalcitranti. De pildă, nu spuneam „tovarășe”, ci „domnule”. Din prima zi a Postului Crăciunului și până la Bobotează, începeam emisiunea de dimineață cu o colindă. Era singurul loc din România de unde colindele zburau în eter. În toată România colindele erau întemnițate, dar exista un punct unde ferestruica celulei lor se crăpa un pic și li se dădea drumul să zboare. Iar lumea era însetată de ele, se sufoca în lipsa lor. Radioul nostru era ascultat peste tot, cei de peste munți își montau antene speciale ca să-l poată prinde. Eram mai ascultați decât Europa Liberă. Pentru acea colindă de dinaintea zorilor. Ca într-o zi să apară un înalt funcționar de la București, trimis cu un avion special de Elena Ceaușescu, cu un singur document: desfacerea contractului meu de muncă. Tovarășa era pusă pe făcut

curățenie în radio-televiziune, (de la care de fapt i s-a și tras pieirea). De la Cluj am fost scos eu, de la Iași omologul meu Grigore Ilisei (pentru că era fiu de preot; el de fapt nu-și cunoscuse tatăl, care murise când el nu avea decât un an, dar era fiu de preot), de la București Andrei Bacalu. Soția mea avea un salariu foarte mic, aveam doi copii, eram muritori de foame. Toate bune ca să pot expedia *Scrisori din Isihia*.

Bucuriile inefabile ale creației*

Bartolomeu Valeriu Anania

Be de altă parte mi-am zis: Nu știi cât ai să stai în pușcărie, un an, doi, zece. În nici un caz, acest timp nu trebuie să-ți fie sterp. Lucrează!

Primele mele poezii, pe la vârsta de zece ani (eram în clasa a treia primară), nu le-am scris. Păzeam vaca pe luncă, „îmi venea” o idee și o turnam pe versuri, mintal, strofă cu strofă; odată „făcută”, poezia era și înregistrată în memorie și numai acasă, după ce i-o spuneam mamei, o transcriam într'un caiet. Ceva mai târziu am prins a face cunoștință cu „primejdia facilității”, cu exemplele de muncă ale lui Eminescu și Caragiale, și am început să chinuiesc hârtia. Acum, în celulă, nu aveam nici hârtie și nici creion și nici vreun alt mijloc de a scrie; simpla bănuială a unei unelte de acest fel sau a unui asemenea exercițiu era socotită drept crimă și se pedepsea cu mare asprime. Dacă ei au o lege a secretului, îmi ziceam, o voi avea și eu pe a mea. Astfel am revenit la primele mele unelte, cerebrale, de lucru literar, la care nu gândeam că o să mă întorc vreodată. La început a fost extrem de greu să-mi fac creierul tăbliță și să „scriu” pe el. Operația cea mai dificilă nu era „scrierea” în sine, ci „ștergerea” variantelor inutile, la care ai renunțat după ce ai formulat un vers mai bun, o strofă care ți se pare perfectă; pri-

* Fragment din volumul *Memorii*, Editura Polirom, Iași, 2011, pp. 265-266.

mele variante au tendința de a rămâne și de a nu ceda locul celor următoare sau celei definitive, singura care urmează să fie înregistrată și depozitată în memorie. Am început, precaut, cu lucruri simple, versuri scurte, rime împerecheate, spre a îndrăzni apoi tot mai mult spre forme pretențioase. Sentimentul izbucirii îmi lumina sufletul; munca aceasta era nu numai o sustragere de la anchetă și o umplere a timpului gol, ci un act de creație în sine, care mă împlinea. Am lucrat astfel cu regularitate și îndărătnicie, zi de zi, vreme de șase ani, oriunde m-am aflat, și am ieșit din închisoare purtând în memorie două piese de teatru complete și o mulțime de poezii, totalizând aproape douăsprezece mii de versuri. Din clipa în care am simțit că pot lucra, viața de pușcărie m-a interesat doar pe jumătate, poate nici atât; trăiam în universul meu interior, creșteam și mă împlineam cu fiecare vers; anchetatorii și gardienii mei mă credeau torturat de întrebări și incertitudini, în timp ce eu trăiam bucuriile inefabile ale creației.

Biserica luptătoare și triumfătoare*

Bartolomeu Valeriu Anania

Lubiții mei fii sufletești,

Biserica lui Hristos este totalitatea creștinilor botezați în numele Lui, care-I urmează învățătura și se împărtășesc de Sfintele Taine.

Noi însă numim „biserică” și locașul în care ne rugăm laolaltă lui Dumnezeu, așa cum este și acesta în care vă aflați acum. El este, într-un fel, imaginea în mic a ceea ce există în mare, simbolul în zid a ceea ce există în suflete.

Biserica lui Hristos însă, cea una, sfântă, sobornicească și apostolească, este alcătuită din „Biserica luptătoare”, a creștinilor care sunt încă în viață și se luptă pentru mântuirea sufletului lor, și „Biserica triumfătoare”, a celor ce au trecut cu bine dincolo și dintre

care Dumnezeu i-a cules pe sfinții Săi.

Vedeți acum că acest cuvânt, „biserică”, le cuprinde pe amândouă? În locașul de închinare suntem noi, cei vii de pe pământ, ca Biserica luptătoare, în timp ce Biserica triumfătoare se află în icoanele și zugrăvelile de pe tâmplă, de pe bolți și arcade, de pe stâlpii și pereții locașului. Dincolo de frumusețea și podoaba lor, icoanele au o lucrare liturgică: ele ne ajută să simțim că nu suntem nici despărțiți și nici departe de sfinții lui Dumnezeu, ci, dimpotrivă, stăm laolaltă, și împreună ne rugăm și-L lăudăm pe Domnul.

Iată de ce o biserică ortodoxă, ca locaș de închinare, este înzestrată, pe lângă multe altele, și cu pictură. Așa cum Hristos nu e întreg fără sfinții Săi, tot astfel o biserică nu e întregă fără icoanele ei.

* Fragment din *Scrisoarea Pastorală la Duminica Ortodoxiei*, 1999, publicată în *Cartea deschisă a Împărăției: o însoțire liturgică pentru preoți și mireni. De la Betleemul Nașterii la Ierusalimul Învierii: scrisori pastorale*, de Valeriu Anania, Editura Polirom, Iași, 2011, pp. 458-459.

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com